

ΠΥΡΣΟΣ

Υπό την επιμέλεια

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ : Βενετία.
Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : Μιλάει το κύμα...
Γ. ΣΤΟΓΙΑΝΝΗ : Διταυρία.
Μ. ΦΙΛΗΝΤΑ : Ειδύλλιο.
Ρ. ΓΚΟΛΦΗ : Ξύπνημα.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ : "Αγάπες.
Κ. ΒΕΛΜΥΡΑ : Μη θρηγιάς.
Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : Στο κιόσκι.
Ι. ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ : "Ανοιξη.
Α. ΘΥΓΛΟΥ : Το τραγούδι της Διπλομωναξιάς.
Μ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ : Γελοιογραφικά δεικτά.
F. SCHILLER : Κακούργος για τη χαμένη του τιμή
—μετάφραση Αίμ. Δημοκρατίνοβ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Τα φιλολογικά περιοδικά.—'Η επίσημοποίηση της Τέχνης.—«Βραδινή Φωτιά». —Φιλολογικά Σαββατά-βραδά.—Οί νέοι ποιητές.—Γλωσσική ονζήτηση.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΧΡΟΝΙΑ 1—ΤΕΥΧΟΣ 6

ΝΟΕΒΡΗΣ 1917

ΑΘΗΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

“ ΠΥΡΣΟΣ ”
ΣΕΛΙΔΕΣ 24-32

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ

Ἐξωτερικοῦ

Γιὰ ἓνα χρόνο δραχμὲς πέντε

Γιὰ ἕξι μῆνες » τρεῖς

Ἐξωτερικοῦ

Γιὰ ἓνα χρόνο δραχμὲς ὀκτώ

Γιὰ ἕξι μῆνες » τέσσαρις

Τὸ τεῦχος λεπτὰ 30

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὀδὸς Ἀσκληπιοῦ 7.—Νέα Ἐμπορικὴ Ἀκαδημία.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Κανονισμοὶ τῶν δελτίων τῶν ἀφικνουμένων καὶ ἀναχωρούντων

Ἀπὸ τῆς Τετάρτης 15 Νοεμβρίου

1) Οἱ διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἀφικνούμενοι ὀφείλουσι νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἐντὸς τοῦ σταθμοῦ ὑπάλληλον τοῦ Ὑπουργείου τὸ πιστοποιητικὸν τῆς Τοπικῆς Ἀρχῆς τοῦ τόπου τὸν ἵνα λαμβάνωσι τὸ δελτίον των.

Οἱ ἔχοντες εἰσιτήριον μετ' ἐλάνοδον ὀποχρεοῦνται ὅπως παραδώσῃ τὸ διὰ τὴν ἐλάνοδον τοιοῦτον εἰς τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω ὑπάλληλον λαμβάνοντες παρ' αὐτοῦ ἐκτὸς τοῦ δελτίου των καὶ ἀπόδειξιν δυνάμει τῆς ὁποίας κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των παραδίδοντες ταύτην καὶ τὸ δελτίον των εἰς τοὺς ὑπάλληλους τοῦ σταθμοῦ θὰ δύνανται ν' ἀναχωρήσωσι λαμβάνοντες τὸ εἰσιτήριόν των καὶ τὴν πρὸς τὴν τοπικὴν ἀρχὴν βεβαίωσιν.

2) Οἱ ἀναχωροῦντες σιδηροδρομικῶς ὀφείλουσι νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐν τῷ σταθμῷ ὑπάλληλους τοῦ Ὑπουργείου τὸ δελτίον των καὶ θὰ λαμβάνωσι παρ' αὐτῶν ἄδειαν καὶ βεβαίωσιν ἀναχωρήσεως πρὸς ἐκδοσιν τοῦ εἰσιτηρίου των.

3) Οἱ δι' οἰουδήποτε ἑτέρου μεταφορικοῦ μέσου ἀφικνούμενοι καὶ ἀναχωροῦντες διὰ ξηρᾶς ὀφείλουσι διερχόμενοι ἐκ τῶν τοποθεσιῶν Ἁγίας Βαρβάρας (Δαφνὶ καὶ Πατησίων) νὰ παρουσιάσωσι τὰς βεβαίωσεis τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν εἰς τὸν ἀρμοδίον αὐτῶς ὑπάλληλον πρὸς λήψιν τοῦ δελτίου των, ἀναχωροῦντες δὲ νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς τὸν αὐτὸν ὑπάλληλον πρὸς λήψιν τῆς διὰ τὴν Τοπικὴν Ἀρχὴν βεβαίωσεως.

Πᾶς ἀποπειρώμενος ν' ἀναχωρήσῃ κατὰ παράβασιν τῶν ἀνωτέρω συλλαμβανόμενος θὰ παραπέμπηται εἰς τὸ Στρατοδικεῖον.

Τῆ γενικῇ ἀντιπροσωπεΐα τοῦ «Πυρσοῦ» τὴν ἔχει τὸ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Ε. Κουλλάρα (ὄδὸς Ἀκαδημίας 53, ἀντικρὺ στῆ Ζωοδόχο Πηγῇ). Ἐκεῖ γράφονται συντρομητές, ἀληθώνονται συντρομέz, με ἀπόδειξιν ὑπογραμμμένη ἀπὸ τὸ διεσθυντῆ τοῦ «Πυρσοῦ», καὶ πουλιῶνται περασμένα τεύχη.

ΠΥΡΣΟΣ
ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΝΟΕΒΡΗΣ 1917
ΤΕΥΧΟΣ 6

ΒΕΝΕΤΙΑ

Στὸν παλιὸ τῆς Βενετίας δρομῆκο,
Σ' ἓνα μαγαζί,
Μιὰ ζωὴ περάσαμε μαζί,
Σὲ μιὰν ὥρα μέσα.
Φτερὸ εἶχα στὸ καπέλο μου καὶ δράκο
Στὰ στῆθια ἀσημοκέντητο, κ' ἐσοῦ
Κοντέσσα τοῦ Γιορντάνο Μαντρεπίλια,
Τὴν μαντήλια,
Μὲ τὴν οὐγία γύρα γύρα τὴ χρυσή,
Χρῶμα θαλασσί.

Ὡ τὰ κρουστὰ πῶς ἀνεσήκωνες μετὰξια
Ἀπάνω ἀπὸ τὸ πόδι τὸ γραμμένο,
Μ' ἐκεῖνα σου τὰ χέρια, ποὺ ἦτανε ἄξια,
Ν' ἀλείφουν μύρα τὸν Ἐσταυρωμένο...

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΜΙΛΑΕΙ ΤΟ ΚΥΜΑ...

... Στάθηκε ο άνθρωπος στην άκρη, στο μώλο, πλάι στο λιμενοφάναρο. Στάθηκε έτσι λίγες στιγμές αναποφάσιτος και ύστερ' ακούμπησε στα σιδερένια κάγκελα του μώλου και κοίταζε κάτω και πέρα.

Σούρουπο. Ο ουρανός κατάμαυρος από πάνου, ή θάλασσα ανήσυχη και το κύμα έρχότανε κι απαλοσπούσε στο μουράγιο σαν να το φιλούσε έρωτικά. Κάθε λίγο και λιγάκι κι αστραφτε πέρα κει στο βάθος, και ή αστραπή δνειρόδειχνε την κορφούλα της Βαράσοβας.

Κι ο άνθρωπος ακουμπισμένος στα σιδερένια κάγκελα του μώλου κοιτούσε κάτω και πέρα, και το κύμα που απαλοσπούσε στο μουράγιο αρχίνησε να γλυκοκουβεντιάζει μαζί του και να του λέει :

— Τί κάθες' έτσι βουβός κι ακίνητος ; Τί συλλογιέσαι, φτωχέ ; Και του αποκρίθηκε ο άνθρωπος :

— Κουρασμένη νιώθω την ψυχή μου και νιώθω ακόμα πώς μονάχα στην αγκαλιά σου μπορεί νάβρει το ξεκούρασμα. Νάρθω ;

— Όχι. Δε σε δέχομαι αλλάκαιο. Να μου δώσεις μονάχα ό,τι σε κάνει και πονείς. Το μάτι σου ; Βγάλ' το και δώσ' μου το. Το χέρι σου ; Κόψτο και ρήχ' το μου...

— Ούτε το μάτι μου, ούτε το χέρι μου. Η καρδιά μου... Αχ, αυτή μου καταμαύρισε τη ζωή... Την έδωσα στην αγάπη και λές την έρηξα στο στόμα του λύκου το άχόρταγο. Την άνοιξε στη σπλαχνιά και λές αντίκρ' σε καμίνι φλογισμένο την άνοιξα. Τη ζύγωσα εύλαβητικά σε ό,τι ευγενικό έχει ή ζήση και λές σε καρδιά σουβλερά τη ζύγωσα... Και πονώ... άχ, πονώ... και νιώθω πώς μονάχα ή καρδιά μου με κάνει και πονώ...

Και το κύμα τούτε γλυκά μα κι αποφασιστικά :

— Η καρδιά σου ;... Και κάθεται ;... Δώσ' μου τη !...

Κι ο άνθρωπος δίχως να διστάζει καθόλου, ξεγύμνωσε τα στήθια του κι έμπηξε τα σουβλερά του τα νύχια στις σάρκες του κι έφαξε ίσαμε που βρήκε την καρδιά του και την ξερίζωσε και

την πέταξε στο κύμα, σαν κάτι άχρηστο κ' έλειν'ό που το κλωτσάμε μακριά μας. Κ' έτσι, μονομιάζ, σά να ξαλάφρωσε.

Μά πάλι, ξαφνικά, οά ν' ανατρόμαξε με ό,τι έκαμε, έσκυψε προς το κύμα και το ρώτησε μπιστευτικά :

— Δε μου λές, ζει ο άνθρωπος δίχως καρδιά ;

— Ίσια ίσια δίχως καρδιά ζει ο άνθρωπος και τότε είναι που καταχάιρεται τη ζωή...

— Έτσι ; Μά κάτι άδειανό αρχίησα να νιώθω μέσα στα στήθια μου... Έτσι άδειανά θάν τα γιώθω σ' όλη μου τη ζωή ;

— Όχι. Στη θέση της καρδιάς βάλε το νου και γέμισε τα στήθια σου με σκέψη και με δύναμη και τράβα... Είναι πλατιά ή ζωή κ' είναι όμορφιές γιομάτη...

Και το κύμα σόπασε. Κ' ή αστραπή που φώτιζε πριν την κορφούλα της Βαράσοβας, ήρθε τώρα σιωπότερα και φώτισε έναν άνθρωπο δυνατό που σύντριψε κάποιες σκουριασμένες άλυσσιδες και βάδιζε λεύτερα πια προς τη ζωή.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΙΤΑΝΕΙΑ

Το χέρι, να το χέρι μου : φωτομαργαριτάρια

ναν το γιομίσης μιá φουχτιά, ώ φεγγάρι.

Θά βγούν δλα τα πνέματα, του κάτω κόσμου χνάρια,

δικά, βοηθά, παραστατά—μεγάλη τους ή χάρη !

και θάρτουν ν' απιθώσουνε τα ισκιόσαρκα άύλα χείλια,

τα διψασμένα για το εγκόσμιο φώς,

σαν πέταλούδες που τραβάει να πιούν από καντίλια

λιγάκι φέγγος, ένας έρωτας θρησκευτικός.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ *

*Ένα πρωί βγήκανε περίπατο οί δυό τους και περιπατούσανε μέσ' στο δάσος, σκεδόν άγκαλιασμένοι.

°Ο ούρανός συλλογισμένος. °Ένα βαθύ μεγαλειό χυμένο σ' όλη την πλάση.

°Αργοπέδαινε τὸ καλοκαίρι.

Ζέστα γλυκιὰ τοὺς χάριδεβε τὰ κορμιά. Μιά αδιόριστη μελαχολία τοὺς ἔσφιγγε τὲς ψυχές.

Εἶδαν ἓνα δέντρο ξερό. Οἱ φλοῦδες του σκαβρωμένες.

Τὸ ξεφλούδισε λίγο μὲ τὸ πόδι τὸν γέμισε ὁ κόσμος μερμήγνια.

— °Όλα πεθαίνουνε στὸν κόσμο, εἶπ' ἐκείνη.

— Ναι ὅλα, εἶπε κι' αὐτός.

— Δὲ σοῦ φαίνεται φοβερό αὐτό ;

— Γιατὶ φοβερό ;

— Για τὴν ἀγάπη μας. °Αμα νιώσω πὸς πέθανε μέσα μου ἡ ἀγάπη μου γιὰ σένα, ὅλα θὰ μοῦ φαίνονται ἄδεια...

— Τίποτε, ὅμως δὲ χάνεται. °Ο θάνατος δὲν εἶν' ἐκμηδενισμός, εἶναι ματατόπισμα...

Πρὶν ἀποσώσει τὸ λόγο του τὸν ἄφισε, καὶ γύρισε καὶ τὸν εἶδε μὲ κατάπληξη :

— Καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη μου ; !!

— Θὰ ματατοπιστεῖ στὰ παιδιά σου, στὰ παιδιά μας. Εἶδες τὸ ξεραμένο δέντρο, ἔγινε ζωντανὰ μερμήγνια.

°Ήσυχασε. °Εσκυψε τὸ κεφάλι καὶ δὲ μίλησε.

Κατάλαβε κείνος πὸς τὴν πλήγωσε καὶ λυπήθηκε. Δὲν εἶχε τέτοια πρόθεση βέβαια.

— Θὰ βάλω ὅλα μου τὰ δυνατά, τῆς εἶπε, νὰ μὴν ἀφίσω νὰ πεθάνει ποτὲ ἡ ἀγάπη σου.

— Οὔτε νὰ ματατοπιστεῖ. °Η ἀγάπη στὰ παιδιά εἶναι ἄλλο συναίσθημα. °Αφτὲς ποὺ λένε πὸς ρῆξαν τὴν ἀγάπη τους στὰ παιδιά τους καὶ παραμελοῦνε τὸν ἄντρα τους, δὲ λένε τὴν ἀλήθεια.

* Κομμάτι ἀπὸ τὸ ρομάντζο «Ταορμίνα», ποὺ διαβάστηκε στὸ τρίτο Σαββατόβραδο τοῦ «Πυρσοῦ», 14 τοῦ Ὀκτώβρη.

Αἰτιολογοῦνε τὴ ραθυμιά τους ποὺ ἀφίσανε καὶ πέθανε τὸ πρῶτο τους συναίσθημα. Τὸ μεγάλο, τὸ ὄραιο εἶναι νὰ τὸ κρατήσουνε μέσα τους ἀπέθαντο· κάτι παραπάνου : ἀγέραστο. Ναι, ἀγέραστο σὰν τὴ δημιουργία ποὺ λάμπει πάντα τσίλικη, ὅπως πρωτοβγήκε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ δημιουργοῦ· ἔτσι τὸ νιώθω ἐγὼ μέσα μου.

Τὸ πὸς δὲν εἶτανε καθόλου κοινὴ ψυχὴ τὸ βλεπε στὴ φινέτσα τῆς ποὺ δὲν τοῦκανε λόγο γιὰ τὴ δική του τὴν ἀγάπη. Τὸ θαυροῦσε ἄπρεπο γὰ περνάει ἀπὸ δοκίμι τὴν ὑπέροχη ἰδέα ποῦχε γιὰ λόγου του. Οὔτε κἄνε χαϊδεβάμενη.

Τὴν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τῆς εἶπε γεμάτος ἀπὸ ἔφτυχία :

— °Εβλογημένη ἡ ὄρα ποὺ σὲ γνώρισα.

°Εκείνη τότε φίλησε στὸ μάγουλο.

Τὸ δάσος εἶταν ἔρημο. Μονάχα τὰ πουλάκια τοὺς βλέπανε.

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΕΥΠΝΗΜΑ

Χλωμό γλομπάκι ἠλεκτρικό,
πάνω ἀπὸ δρόμο ἔρημικό,
ἀγνάντια μου, ἀναμένο...
Μακριά, τὸ δῶσμα φωτεινό,
σὰ μιὰ πληγὴ στὸν οὐρανό,
κρεμέται σπαραγμένο.

°Ω, μὲς στὸ φόντο τὸ βαθύ,
ποὺ φλογισμένο ἔχει ἀπλωθεῖ,
τὴν ἄγρια τούτην ὄρα,
σὰν ἔρμη, ἀδύναμη ψυχὴ,
στὸν κόσμο ἔλο μοναχὴ,
δειλὸ προβαίνεις τώρα.

Άφεγγα, άχνό, κιτρινωπό,
 σαν τον άχάριστο καρπό
 που γέρνει από τον κλώνο,
 πάθος τυφλό και μισερό,
 ξεθωριασμένο απ' τον καιρό
 κι από τον πλήθιο πόνο.

Σά δάκρι αστάλαχτο, βαρύ,
 που νά κυλήση δέν μπορεί
 στο αιδέρινο καμίνι,
 και μόνο άτάραχο, άντικρύ,
 σ' άύλη ζωντάνια και πικρή
 του δόθηκε νά μείνη...

Σε ζώνει άνάερα, τὸ ίσκιερὸ
 πένθιμο πνέμα, φοβερό,
 τοῦ πονεμένου ανθρώπου,
 που δίχως στέρεο λογισμό,
 δὲ νοιώθει πιά κυματισμὸ
 τοῦ γαληνοῦ μετώπου.

Και τὴ χλωμάδα σου, ποθαί,
 ὅποιος φυγὴ πολὺ αγαθή
 μέσα στὸ στήθος κρύβει,
 και νά υποφέρη καρτερῆ,
 και μπρὸς στὴ μοίρα τὴν ἱερὴ
 ξέρει σεμνὰ και σκύβει.

Κ' ἐγὼ, που ἀγάπης μυστικὸ
 πάνω σὲ τόνο ἰδανικό,
 σαν ἀσκητὴς, ὕφαινώ,
 ἀθώο τον πόθο μου, ἀκριδὸ,
 φέρνω σὲ σὲ γιὰ ν' ἀνεθῶ
 που βράσκεισαι ὕψωμένο.

Μὰ σαν τὸ σούρουπο συρθῆ,
 κ' ἐντός μου ἀγάλια κοιμηθῆ
 τὸ κουρασμένο βράδι,
 νά, ἡ λάμψη σου, μυστηριακὴ,
 κέντρο χαρᾶς φωτίζει ἐκεῖ,
 ἔλο ἁμαρτία και χᾶδι.

Και νά, τὸ πιάνο πεταχτό
 γλήγορο γέλιο και πνιχτό
 φωνὴ κατόπι, άντάρα,
 κ' ὕστερα πάλι σιγαλιά,
 μονάχα ἀνάμεσα, λαλιά,
 σὲ κλάμ' ἀπο κιθάρα...

Κι ὅσο τὸ βῦθος μου κρατεῖ,
 τοῦ κόσμου ἓνα ὄνειρο πλατὸ
 πιστὰ μὲ νανουρίζει.
 Γὰ μάτια ἀνοίγω, μὰ φαειρὴ
 μίαν αἴσθηση καινούρια, ἀβρή,
 γλυκὰ μὲ πλημμυρίζει.

Και βλέπω, στὸ βαθὺ πουρνό,
 που τὴ ζωὴ μου ἀγνή περνῶ
 ἀπ' τὴ νυχτιὰ στὴ μέρα,
 τὸ φῶς σου τὸ σατανικό,
 χλωμὸ γλομπάκι ἡλεχτρικό,
 νά μὲ κεντὰ ἀπὸ πέρα...

ΑΓΑΠΕΣ

XVI

Τὸ νόημα μὴ γυρεύεις
Τοῦ κόσμου αὐτοῦ νὰ βρεῖς!
Ἄγνάντευε τὴ χτίση
Καὶ ζῆσε ὅπως μπορεῖς!

Λούζου στὸ φῶς τοῦ ἡλίου
Κι' ἀγρίκα τὰ πουλιά,
Καὶ μάζευε λουλούδια
Καὶ βάζε στὰ μαλλιά.

Κι' ἂν σὲ κερᾶσει ἡ Μοῖρα
Φαρμάκι καὶ χολή,
Ἄλλοῦ γιὰ λίγο στρέψε
Κι' ἄδειασε τὸ γυαλί!

XVII

Κάποτε στὰ χαλάσματα
Χαιρόμουν. Μπρὸς στὰ μάτια
Τῆς ψυχῆς μου σηκώνονταν
Καινούργια, ὄρατα παλάτια.

Καὶ κάποτε ἀγριολούλουδα,
Μαζεύω ἀπὸ τὰ μέρη
Ποῦ ρέπια μόνον ἄφισε
Τοῦ Χαλασμοῦ τὸ χέρι.

Ἔλα μαζί! Γιὰ τ' ἀφταστα
Θὰ μιλοῦμε. Τὰ βράδια
Στὸ σπίτι μας θὰ φέρνουμε
Λουλούδια ἀπ' τὰ ρημάδια.

XVIII

Ὁ γαλανό μου ἀστέρι,
Ὁ γέλιο ποθεινό,
Ποῖα μοῖρα σ' ἔχει φέρεῖ
Στὸν ἀχνό μου οὐρανό;

Οἱ ἀχτίδες σου μνηᾶνε
Κάποια καινούργια αὐγή,
Ποῦ λαμπρότερος θάναι
Ὁ ἥλιος ποῦ θὰ βγεῖ,

Ἡ μὴν εἶσαι σημάδι
Μιάς νύχτας, ποῦ ξανά
Θὰ ξαπλωθεῖ σὰ χᾶδι
Σὲ κάμπους καὶ βουνά;

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΜΗ ΘΡΗΝΑΣ

Μὴ θρηνάς γιὰ τ' ἀθρήνητα
τρανοὶ κι' ἂν εἶναι οἱ πόνοι
σφυριὰ νὰι κι' ἀλαλάζουνε
στῆς καρδιάς μας τ' ἀμῶνι.

Μὴ θρηνάς! γιὰ τ' ἀθρήνητα
τὰ δάκρυα σου δὲ φτάνουν,
σμίλη θέλουν καὶ μάρμαρο
ποῦ τὰ μνήματα φτιάνουν.

Θέλουν τέχνη ποῦνε ὄνειρο
γιὰ τὸν κάθε τεχνίτη.
Ἡ καρδιά μόνο πρέπει τοῦς
γιὰ μνήμα καὶ γιὰ σπίτι.

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

ΣΤΟ ΚΙΟΣΚΙ

Σμιχτά περιπλοκάδια
Σκεπάζουνε τὸ κιόσκι
Ποῦ ἢ μυστικὴ ἄμορφιά Σου
Μὲ τὴν ὀρμὴ μου βόσκει.

Θερμὰ περιπλοκάδια
Καὶ νέοι κισσοὶ τριγύρω
Δέχονται κάποια χάδια
Κι ἓνα σδυσμένο μῦρο..

Ὁ ἀραχνιασμένος πάγκος
Σὰ λίκνο μὲ λικνίζει.
Στὴ σκοτεινὰ κι ἂν μένω
Μιά χαραυγὴ μ' ἀγκιίζει.

Τὸ φῶς βαθεῖά μου τρέχει
Σὰν ἄσπρη χρυσαλλίδα
Τὴν ὄρα, ποῦ δυὸ κρίνα
Μοῦ γίνονται ἀλυσσίδα.

Κι εἶναι τὰ κρίνα ἐκεῖνα
Τὰ κρινοδάχτυλά Σου.—
Ὁ μαγικὴ Σειρήνα
Μὲ τὴ θερμὴ ἀγκαλιά Σου!

Κλείσε με πάντα αἰῶνια
Στὰ μαγικά Σου χέρια
Νὰ αἰσθάνομαι τ' ἀηδόνια
Μὲς στὴν ψυχὴ μου πλέρια.

Στὸν κήπο νὰ γυρίζω
Τὰ μελωμένα βράδια,
Τὸ φῶς θερμὰ ν' ἀγκιίζω
Στὰ θεῖα περιπλοκάδια.

Μὲ τοὺς κισσοὺς νὰ δένω
Τὴν ἀκρατὴν ὀρμὴ μου,
Φῶς μὲς στὸ φῶς νὰ ὑφαίνω
Τὴν πᾶσα δύναμή μου.

Καὶ στὸ θερμὸ τὸ κιόσκι
Σὰ λειτουργὸς ν' ἀφήνω
Κάθε κρυφὸ μου πόθο
Μὲ τὸ τραγοῦδι ἐκείνο,

Μ' ἐκείνο τὸ τραγοῦδι
Ποῦ λένε κάθε δεῖλι.
Τὰ ἡδονικὰ φιλιὰ μου
Στὰ φωτεινὰ Σου χεῖλη!

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΟΙΞΗ

Τοῦ φίλου ζωγράφου Ραφαέλου

Τὴ σάλπιγγά της ἡ ἀνοιξὴ σημαίνει.

Λαμπρὸ τὸ φῶς δλῶθε κατεβαίνει.
Σὰ γαλανὰ λουλούδια ὄνειρεμένα
Στὰ ἐκστατικὰ δέντρα τὰ ἐλκνθισμένα.
Θεῖα εὐωδία ἐμέθυσεν ἡ φύση
Τὸν οὐρανὸ τ' ἀηδόνια ἔχουν φιλήσει
Ὅθε κτυποῦν, χρυσά, ξανθὰ ἀγγελοῦδια
Ἄνθοῦν στὸ χαμογέλατο τοῦ λουλούδια.
Τὸν κάμπον ὁ ἀγγελὸς μου νὰ διαβαίνει

Τὴ σάλπιγγά της ἡ ἀνοιξὴ σημαίνει.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΔΙΠΛΟΜΟΝΑΞΙΑΣ

3—

Με μιά προσφορά όλου της του Είναι τον αγάπησε, με το μυστικό-παθο των γυναικών που αγαπώντας θέλουν και σά σε θυσία απόλυτα να χαρίζονται. Κάτι σαν την Κοπέλλα «που μιά την παρέδωσε ριμμένη στο κανάλι της μουσικής του, ο κύριος των παναρισμένων ήχων» και που το γνωστό της παραμύθι τόσο λεπτό, με τόσο λαξεμένα σ' απλούς, λιγόλογους στίχους μιά το ξεκαλέει ο Παλαμάς. Την Κοπέλλα που σε απόλαυση κάθε πραγματικής χαράς, την ήδονή βρίζοντας σ' αόθρη την απόλαυση, αγάπησε για να τον λυτρώσει τον καταβόσκον τον καταραμένο «να τρέχει παραδέρνοντας και να μη στέκει πάντα», τον αποκηρυγμένο κερβεζόρη... Έτσι κ' η Γυναίκα αγάπησε τον Άντρα, τον καταβόσκον τ' ουρανού... Μά πόρα φοβάται... Στην έκστασή της, γιατί έφτασε στην έκσταση, γλιστρά ή αιφιβολία, ή ξελεπτιομένη τυραννική δειλία. Τραγικά πόρα, με έναν τόνο σπαραγμένο, νιώθοντας τη δεσποτική απειλή τους ξαναπαύσει τα μοτίβα της. «Μ' απηλογιέται ο θάνατος, τον Έρωτα όταν κρατάω». Μέσα του τρέφει ο Έρωτας τον ίδιο του σκοτασμό. Κ' η Γυναίκα τρέμει μπροστά στη ρημαγμένη απομόρφωση που διαβλέπει σαν την ανάγκη των ψυχών, πιο κουρασμένα και πιο απογοητευμένα τώρα που θυφώθηκε, βλέπει τη χαοτική ύβριση που ανοίγεται μπροστά της.

Ανόφελα προσπαθεί ο άντρας με τον όλισμό του να την παρηγορήσει. Τίποτε δεν είναι... Τίποτε άλλο από τη στιγμή κι από τ' αγνώριμά της, την επιστημονική της εξέταση. Αφού τέτοιος είναι ο Νόμος άς τον δεχόμαστε με χαρά... Όχι, ενάντια στην πικρή του θεωρία, απέλπιδα πικρή για όσους δεν έχουν ούτε μαντέψει το βάλσαμο που μπορεί να κλείνει ή αδιαφορία, το ενδιαφέρο μόνο για την έκφραση της ζωής, χωρίς σκοπό, επαναστατεί η Γυναίκα. Όδυνηρά την πληγώνει και η τόσο αλλοιώτικη αντίληψή του, ή διαφορά. «Ο δικασμός πλαταίνει...» Ω! θολωμένες από βιβλία και γραφονται του κάκου» μυθουρίζει με συμπάθεια αλλά γεμάτη οίχτο και λίγη περιφρόνηση ενό κατά σαν προσευχή, γονατιστή σκολέει... Τη γοητεία που έβασκει πάνω της το σήμαντρο που το μονοπάτι

στηώνει προς της παράκλησης το μυστικό παλάτι,
που σπρώχνει μιά φτωχή ψυχή να κάμη το σταυρό της

το κίνημα το άθελτο κι απ' την καρδιά βγαλμένο
πιο πολύ άξίζει, πιο σοφό το σταυροκόπημά της
κι απ' όλους των πολύεσρων τους νόμους και τους δρόμους.

Ίδια και στην ψυχή του Ποιητή οι δυο φωνές παλεύουν... Ή μιά που την Άρνηση επιβάλλει, την πίστη στο τίποτε, και στην επιστήμη της ύλης, και η Άλλη που μυστικά λατρεύει ό,τι απόκρυφα συγκιτεί... Ο Άντρας και τη θρησκεία ακόμα και στην έκστατική διάθεση της γυναίκας αναλυτικά εξετάζει. Επιστημονικά βλέπει τη μορφή, την πλαστικότητα, τη μεταλλαγή, την εξέλιξη, την ιστορία των θρησκειών... Ίσως μόνο κάποιος υπερβολικά να επιμένει τώρα ο Παλαμάς και κάπως μακριά και μονότονη να γίνεται ή συζήτηση.

Ο Άντρας τυφλωμένος από το έργο του, παρασυρμένος από την επιθυμία του δικού του ταξιδιού, δεν παρατηρεί πως η γυναίκα τον άφησε πάλι, πως δεν τον παρακολουθεί πιά: εκείνη όλοένα με περισσότητα αγωνία υποφέρει για την απομάκρυνση, για ό,τι νιώθει ρημαγμένο μέσα του. «Σκοτώθηκε από τον υπερβολικό ψυχρό στοχασμό το τραγούδι στο δέντρο της ψυχής του... Όπου γυρεύει κείνη έναν παλιό βρίζει κάτι σαν πέτρα που λάμπει κ' είν' αλόγιστο».

Άνθρωπος είμαι, τίποτε κι από τ' ανθρώπινα όλα,

ξένο δεν είναι, και μπορεί να γνωριστώ και με' όλα.

Κι αν κόσμος ή πατρίδα μου, κι ο κόσμος μιά πατρίδα.

Επιμένει ο Άντρας, μακριά, αν κ' εμπνευσμένα, από το μεγαλοφάνταστο όραμα των έργων του. Τραγουδεί τους μεγάλους, τους βαθυστόχαστους κ' ενεργητικούς που στην επιστήμη σκυμένοι πλάσανε φτερά. Το Συρακούσιο μάγο των κύκλων που πέταξε τις ήλιοαχτίδες και βάλθηκε να σαλέψει τ' ασάλευτο, και το γαληνό, το στοχαστή, το μάντη, που τα πάντα γνώρισε, στα πάντα δούλεψε, στα πάντα δημιουργήσε και πρώτος θέλησε να πραγματοποιήσει του Ήραρου το όνειρο, στα ψηλότερα, στ' ασύγκριτα ψηλά να φέρει τον Άνθρωπο.

Κ' οι κόσμοι από τη δόξα του γιομάτοι θ' αλλάξουν.

Λάμπει όλη η ψυχή του Άντρα στα όλόφλογα μάτια του, ίδια κι αυτός να δημιουργήσει, τον ενεργητικό του στοχασμό στην κατασκευή του μεγάλου πουλιού να χαρίσει. Και το βλέμμα αυτό το απομακρυσμένο απ' αυτήν που δεν την κοιτάζει πιά, κ' έχει πεποιθήση πως δαμασμένη θα τον ακολουθεί, όλόκληρη για τη δόξα του, όσο κ' αν το θαμάζει κι αν το συμπαθεί, όσο κι αν τη γοητεύει, ανυπόφορα κι αγιάρευτα την πληγώνει.

Εγώ είμαι σαν τη μυγδαλιά που άνθίζει περιμένοντας
καρπός ο άνθος της να δεθί με του καιρού τη χάρη
μα τους άνθους της τρέφει, μαζί και τους καρπούς αγέννητους
ή μόρα του Γεννάου.

Άβυσθα πικρά θυμάται κι άλλες στιγμές... Θ δυνατός άεραναύτης

που τον έκτεψε κι αυτόν κάποτε μαζί του να την πάρει και να «τα-
ριώσει στα τρίψηλα με τ' αϊτού το κλάγγασμα το βόγγο της τρυγόνας»
δέν το θέλησε. Δεν την ήθελε συντρόφισσα των δικών του τομηρών τα-
ξιδιών, αλλά μόνο υπομονητική και γλυκιά, χαϊδευτική και πιστή, να
τον περιμένει στο γυρίσμα, να γαληνεύει στο σπίτι την κούραση από τις
ριφκοκίντινες όρμες του. Ήθελε να μοιράζονται μαζί την απάνεμη,
ήσυχη εὐτυχία, όχι και «την πιο λεβέντρα που τ' ανθρώπου δόθηκε εὐ-
τυχία, την εὐτυχία του ανάερου τρισελεύτερου». Άλλοιότιζοι, με κάτι
ξένο ή ένας από τον άλλο, στις ψυχές τους πάντα. Κι ανάμεσα του πέλα-
γου και τ' ουρανού συντρίφτηκε, και δε γύρισε ποτέ, και απλά, σαν
όλοτελα φυσικά την άφησε μόνη με την εγκατάλειψη και τον πόνο της.
Τόν πόνο για το άνικανοποίητο, και πιο πολύ άκομα, γιατί, γυναίκα,
χωρίς συναίσθηση θυσίας τον έαυτό της άπαρνιέται, για το δικό του το
χαμό.

Ο Παλαμιάς τώρα μέσ' από το θαυμασμό του άντρα και τη γυναίκεια
σγκίνηση που αισθαντικά λουλούδια προσφέρει πάντα στις ώραιες μορ-
φές, όρισμένους όμορφους νεκρούς τραγουδεί... Παλληγκάρια της Ελλά-
δας... Τους θαυμαμούς και τις λατρείες της δικής του Διπλοφυγής...
Ίσως λίγο έξωτεριζά από το σύνολο όμως μεγαλόπνοα και με τη δίφωνη
άρμονία πάντοτε, ήμους τονίζει... Σε κείνους που ζήσαν και πέθαναν για
άνοτηρη μιá Ίδέα και για την Ελλάδα... Τραγουδεί το κάτι σα θεη-
λικά υπέρτερο του Κωνσταντίνου Μάνου, τη συμφωνία των φτερών που
τον σκοτώσαν και των φτερών που ήρωσαν όλο του το διάβα στη Ζωή,
το παράξενο και πολυκύμαντο διάβα άξιο κι όμορφο σε κάθε του μογοπάτι
και σε κάθε στροφή. Τραγουδεί τα παλληγκάρια, που ήρωικά ζήσανε και πε-
θάνανε με τ' όνειρο μιáς εξακολουθητικής ανύψωσης της νεότερης Ελλά-
δας και που με το λόγο και με τη δράση τους το πετρόδι τους φέρανε στο
ναό της. Ο άντρας τη ζωή τραγουδεί, το θάνατο μόνο σε μιá τραγική σκηνή
της βλέποντας, ή γυναίκα ταρακμιένη από το δράμα του θανάτου, μι ένα λυγμό
άπάνω τους: οξύφωντας, μέσ' απ' αυτόν θλιμένα βλέπει και τη ζωή τους,
όσο κι αν θαμιάζει το ήρωικό της μεγαλειό. Ολοτέλα σπαραχτικά ψιθυ-
ρίζει τώρα το μοίβο της: «Μ' απηλογιέται ο Θάνατος τον Έρωτα σαν
κράζω». Ο επινεικίος έκοτατικός παιάνας σαν πένθιμος θρήνος σβίνει
σιωπηλά... Σοπαίνει ή γυναίκα, βουβά άκολουθώντας τη σειρά των εσω-
τερών της σκέψεων... Ίδέες πολύ σκοτεινές μακραίνουν μπροστά της...
Όλα σ' ένα θάνατο πηγαίνουν, μοιραία, ανεμπόδιστα όδηγημένα... Βουβά
τον άμυλήτό της, θλιβερό, επικήδειρ σοπολό άκούει...

Και βραδύαζει... Υποβλητικά, με υποβλητικό μόνο παράπονο ή γυ-
ναίκα, ή, τι άλλοίμονο, τόσο θετικά πια ξέρει, φανερώνει... Και βλέπει κι
ο άντρας τη διαφορά, το χωρισμό που απόλλυτος έπεσε ανάμεσά τους
και τους σέρνει πάλι σε διαφορετικούς δρόμους... Βραδύαζει... Κάτι μέσα

του όδονηρό σφίγγεται... Πονά άληθινά και βαθιά... Δυνατά και ίσα
όπως πονάνε οι άντρες. Παλεύουν δύο αισθήματα μέσα τους, άλλ' όρι-
σμένα, δε συγχωνεύονται ποτέ σε κάτι άόριστο και πλανερό όπως στις
γυναίκες. Την άνάγκη που αιστάνεται άμείλιχτη να τους χωρίζει προ-
σπαθεί ή γυναίκα να πει με γλυκά στη θλίψη της, κρυφά απορριπτόντας
τα πολύ καθαρά λόγια που πάντα την πειράζουν. Ο άντρας
λιτά το λέει: «Πάω κ' έγω στο καλύβι μου». Δε μιλά για τον πόνο του...
Περιστό το παράπονο νιώθει, άσχημο. Όσοι ξέρουν, αιστάνονται και
φτάνει. Γυρνά στο έρημικό του, το άχαρο, γυμνό καλύβι που δελιά μιá
γιασεριά και μιá περιπλοκάδα προσπαθούν να στολίσουν, στο οικογενειακό
του καλύβι... Στην άπλή του τη Ζωή, τη συνειδησμένη, μακριά από τα
όνειρα πλατιών ταξιδιών, κι από μεθυστικές όμιλίες με ξοτικές γυναι-
κες, μακριά από υπέρτερα συναπαντήματα, διπλομοναξίες και διπλοτρα-
γούδια του έγώ του, μακριά από εμπνευσμένες στιγμές... Στο καλύβι του
κλείνεται, πνίγοντας την άγωνία του, και προσπαθεί μόνο τις χάρες, το
άνθισμα του σπιτιού του να ήμνήσει, όσο πιερά κι αν άντηζει ή φωνή του.

Κείνη σοπαίνει αλλά δε θέλει με άπέλπιδη σισπή, νικημένη να τε-
λειώσει τη συμφωνία τους. Η μεγάλη έλπίδα στη ζωή που, άσβυστη,
στην πιο πυκνή συμφορά καιει μέσα της, ή γυναίκεια λάμψη πρέπει να
έκφραστεί. Ο αντίλαλος της συμφωνίας τους που έσβυσε για καιρό, για
πολύ καιρό, θα τραγουδεί. Στο άχρωμάτιστο της καθημερινής του ζωής
ή θάμηση της το φώς θα δίνει, Μούσα του θα είναι, κ' ή ιδέα της άύλης
ανάμνησης χαρά θα χαρίζει στη Μοναξιά της... Ίσαμε την ώρα κάποιος
άλλης Διπλομοναξιάς... Μά τί σημαίνει... Άν όταν το ζει κανένας, κι
ας επαναλαμβάνεται, αν είναι κάθε φορά άληθινό κι όλόβαθο το δράμα...

Και την τρίτη του μορφή του δίνει ο Παλαμιάς. Την άπλή μορφή του
πραγματικού. Ότι κάθε μέρα πονάει, όπως πονάει κι όπως γίνεται... Όχι
πια μόνον νοερά κ' εσώψυχα, την αιώνια ιστορία διηγείται... Κι ως τη
λέει άκόμα νεραϊδένια, κι ως τη βλέπει μέσ' από το θρούλο... Ο θρούλος
άλλοστε, δημιούργημα μιáς λαϊκής φαντασίας, με μιάν έκφραση μόνο μυ-
στική, δε διηγείται παρά άπλές, πολύ καθημερινές ιστορίες... Ο άντρας
με μιá θελητική ζίνηση νικάει τη γυναίκα που κι αυτή, γοητεμένη, άφι-
νεται και θέλει να νικηθεί... Της παίρνει και του χαρίζει το συμβολικό
μαντήλι... Και χαίρονται... Ζούνε τη χαρά... Και περνάνε μέρες... Σιγά,
σχεδόν άσυναίστητα, πια μ' επίμονη βεβαίότη σβίνει ή δεμή, ή παθητική
άφοσίωση... Ο άντρας, γιατί λιγότερο τ' αγαπά, ξεχνάει πόσο μεγάλη
είναι ή άξία του μαντηλιού, λιγότερα ζηλόφτονα το φυλάει, ριζώνεται
χωρίς άμφιβολία πια στην πεποίθηση ότι δεν είναι δυνατό ποτέ να το
χάσει... Η γυναίκα πιο δαισιμαντική, πιο κοντά πάντα στην Άλήθεια,
σπερφημένη ίσως κι άσύνειδά, απ' αυτή την ένστιχτη άλήθεια του Είναι
της, του ζητά πίσω το μαντήλι. Και χωρίς να σκεφτεί καν να το συλλο-

γιστεί της τὸ δίνει... Τῆς δίνει πίσω τὰ φτερά της... Μηχανικά ἀπερ-
νοῦνται τὴν ἀγάπη τους πού φυσικά πέθανε... Πονοῦνε... Κάτι πολὺ
ἀληθινὰ καὶ πολὺ εὐλικρινὰ πονᾶ μέσα τους... Μὰ καθέννας θέλει τὸ δικό
του δρόμο ν' ἀκολουθήσει... Χωρῶνται.

Ὁ Λυράρης, ὁ ἀπλὸς τραγουδιστής, βγαλμένος ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ
λαοῦ κλαίει τὸ κλάμμα ὄλον.

Μὴν τὴν εἶδατε, διαβάτες καὶ περάτες,
τὴ γυναῖκα μου, τὴν ἀγαπητικιά μου!

Μουσικά, ἀπλά, γοργὰ καὶ συγκινημένα, δημιουργώντας στὴν ἔκφρα-
ση ἀλλὰ μένοντας στὴν ψυχὴ, στὴ λιτότη τοῦ λαϊκοῦ μοτίβου τὸ παρθε-
μῶδι διηγίεται ὁ Παλαμάς... Κάθε στίχος σύμφωνος μὲ τὸ νόημα του
τραγουδεῖ. Ὁ Λυράρης τὴ Νεραΐδα ἀπάντησε στὸ νεραϊδένιο περίγυρο...
Στὴ γοητευτικὴ ἀτμόσφαιρα πού περιβάλλει τὶς γυναῖκες γιὰ τὰ ἀντρικά
μάτια πού τὶς θαμάζουν... Τὴ Νεραΐδα, χωρὶς ὄνομα, γιατί τὰ ἔχει ὅλα

Μόνο τ' ὄνομά σου δὲ μπορῶ νὰ πῶ,
νεραΐδογυναῖκα καὶ νεραϊδομάγνα,
σ' ἀγαπῶ, καὶ λυώνω, καὶ καρδιοχτυπῶ,
μόνο τ' ὄνομά σου...

γιατί τὴ βλέπει ὑπέριστα ὀραία, ὑπέριστη σ' ὅλα, στὸ χορὸ, στὸ τρα-
γουδί... Ἡ πιὸ ὁμορφὴ γιατί μέσ' ἀπὸ τὴν ἀγάπη του τὴ βλέπει. Καὶ
τὴν ἀρπαξε μὲ τὰ δυνατὰ του, ἄροβα χέρια, ἀλύγιστα καὶ θριαμβευτικά,
ἐπιβλητικά, μὲ τὴν ἀλύγιστή του θέληση... Καὶ τώρα πού ἔφυγε δὲ νιώ-
θει, μὰ οὔτε καὶ μαντεύει. Ἀπλὸς, ποτὲ δὲν ὑποπεύθηκε τὸ δράμα,
δὲν ξέρεי πὸς ὅσο ἤρεμη γλυκιὰ κ' ἀπόλυτη κι ἂν εἶναι ἡ εὐτυχία σκο-
πώνει ἡ ἴδια τὸν ἑαυτὸ της... Δὲ φαντάζεται τὴν ἐξέλιξη στὴν ψυχὴ
της, ἀκόμα λιγότερα στὸν ἑαυτὸ του. Κι ἄγνωστος ὑποφέρει γιὰ τὴ ζωὴ
ὀλόκληρη, τὴ σκληρὴ, γιὰ τὸ μοιραῖο ξεπεσμό, καὶ πιστεύει πὸς πονᾶ γιὰ
τὴν ξαφνικὴ ἐγκατάλειψή της, πὸς πονᾶ γιὰ ἕναν πόνο πού σχεδὸν δὲν
ὀπάχει πιὰ, ψεύτρα καὶ πλανεύτρα λέει τὴ Γυναῖκα, κ' ἕναν ἴσκιον
ἄσχημο ρίχνει καὶ στὰ περασμένα, τὰ ὁμορφα, περασμένα χρόνια...

Κι ἀπαντᾷ ὁ ἄντρας, ὁ ἄντρας ὁ σημερινός, ὁ ἀναλυτικός, ὁ μορφο-
μένος πού ξέρει τὴ Ζωὴ καὶ τὶς ἀνθρώπινες ψυχές. Ὁ ἄντρας πού ἔμα-
θε τοὺς νόμους καὶ βαρῖα πόνεσε τὴ σκληρότη τους, καὶ ὀδυνηρὰ ὑποτά-
χτηκε στὴν ἀνάγκη τους, καὶ, στὸ τέλος μὲ κάτι συντριμένο μέσα του,
κυνικά, ἴσως καὶ νὰ τοὺς ἀγάπησε, τὴν ὁμορφιά ἀνιλώντας ἀπὸ τὸ πρέ-
πει. Ἀπαντᾷ κ' ἡ ἀπάντησή του εἶναι ἡ ἔκφραση ἡ ὀρισμένη τοῦ ἀπέλ-
πιδου παραγωγῆς καὶ τῆς ξελεπτισμένης ἡδονῆς πού ὑποβλητικὰ τρα-
γουδοῦνε στὸ τρίπτυχο τῆς Διπλομοναξιάς, ὁ Ἐπίλογος τοῦ ὄλου Τρα-
γουδιοῦ.

Ἀπαντᾷ στὸ Λυράρη καὶ τοῦ δείχνει τὴν ἐξέλιξη, τὴν ἐξέλιξη πού
ἀπὸ τὸν πρῶτο παιδιαστικὸ πόθο τοῦ ἀπόλλυτου καὶ τοῦ τέλειου ἔφερε

τὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ γνώση καὶ μιὰ συγκατάβαση. Μιὰ ἐξέλιξη ψυχικὴ
καὶ μιὰ σύμφωνη ἐξέλιξη τοῦ περιγύρου γιὰ νὰ ἱκανοποιεῖ τὸ καινού-
ριο πολὺπλοκο Ἐγώ... Τὴ Φύση ἢ Ἐπιστήμη κι ὁ Πολιτισμὸς μεταβάλ-
λουν... Χαλνοῦν τὴν ἀκλότη της καὶ τὴ δημιουργοῦν πιὸ γόνιμη, πιὸ
πλούσια, πιὸ ὀφελιμὴ, πιὸ ξελεπτισμένη... Στους χειροτόπους πρασινί-
ζουν ἀμπέλια, τὸ καλυβοσπιτο καὶ τὸ χάνι γίνανε ψηλὰ καλάτια σὲ πλα-
τιές πολιτείες, τὰ στενὰ μονοπάτια μέσα ἀπὸ τὶς ὄξιες τοῦ λόγγου καὶ τὶς
ἐλιές τοῦ κάμπου πατραμῶχτοι δρόμοι καὶ σιδερένιες οἴστες. Ὅλα ξεκι-
νᾶν καὶ πᾶνε

στὴ χώρα τὴν κυκλώπεια μὲ τὰ ἑκατὸ της χέρια
πού ὄλο πρὸς ὅλα ἀπλώνεται, γιὰ νὰ ρουφήξει τὰ ὅλα,
καὶ ἡ γαλανὸ βασιλικὸ καὶ ἡ κόκκινο τῆς πλέμπας
τὸ αἷμα ὄλο μυρίζεται κι ὄλο τὸ αἷμα θέλει.

Καὶ στὴ χώρα οἱ γυναῖκες, ἴδιες πάντοτε, Νεραΐδες, Γοητεύουν, πλα-
νᾶνε, χαρίζονται καὶ ξαναφεύγουν. Πονᾶνε, καὶ οἱ ἄντρες, ἄπιστες, διπρό-
σώπες τὶς λένε... Ἀλλὰ νιώθουν... Κι ἄς καταλαβαίνουν μόνον ἄργότερα
ξέρουν σὲ πιὸ μοιραῖο ὑπακούουν, σὲ μιὰ ὄψη ἀληθινή, καὶ πὸς κι
αὐτοὶ ὁμοιοὶ εἶναι.

Κι ἂν εἶσ' ἐσεῖς τεχνίτισσες, κ' ἐμεῖς πρωτομαστόροι

Ἐπερᾶνοι τοῦ μοιραίου γιὰ βάλσαμο κι ἀπολύτρωση ὕψωσαν τὴν
Τέχνη. Τὴ δημιουργοῦν πάνω στὸν πόνο, μὰ κι ὅσοι δὲν εἶναι δημιουργοὶ
τὸ ἔκστατικό ἀγνάστημα γεμᾶτο ἐνδιαφέρον μὰ καὶ ἀλλοιωτικὴ ξεγνοιασιά
τοῦ σκληροῦ δράμα πού μεις τὸ παίζομε.

Τέχνη καὶ τ' ὄνειρο καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ποίηση καὶ ἡ πράξη
καὶ Ἀγάπη ἡδονολάτρισσα τεχνίτρα πάνω ἀπ' ὄλες...

Ἡ τέχνη μου τὴν ἀπλοσε τὴν ἔγνοια κ' ἤρθε ὁ πόνος
κι ἄναψε κ' ἤρθε κ' ἔσβυσε τεχνίτης γιὰ τὴν τέχνη.

Ὁρατοποῦμε τὶς σηματοθεσίες καὶ τὶς αἰώνιες σκηνές... Καὶ θεατὲς γι-
νόμαστε...

Ὅμως μ' ὄλη τὴν προσπάθεια καὶ μ' ὄλη τὴ θέληση, εὐτυχέστεροι,
ὄχι... Πιὸ πολὺπλοκο, καὶ πιὸ ξελεπτισμένη καὶ πιὸ ἡδονικὴ, ὀδυνηρὰ
ἡδονικὴ, ἡ ἄγνοια, τίποτε ἄλλο. Ὁ Ρυθμὸς ἀδυσώπητα κυβερνάει. Ἡ
καλλιτεχνικὴ ἡδονὴ σ' ἀντίδραση χαρίζεται τοῦ φορτίου πού πιὸ συνει-
δητὸ ἔγινε καὶ πιὸ βαρὺ.

Καὶ τὸ τραγοῦδι τῆς Διπλομοναξιάς, τὸ αἰώνιον τραγοῦδι τῆς ἐφήμε-
ρης χαρᾶς καὶ τοῦ χωρισμοῦ, τελειώνει μ' ἕνα λυγρὸ, τὸ παραγωγικὸ
λυγρὸ κάθε τέλους ὀποιου παραμυθιοῦ τῆς Ζωῆς πού ἀπολύτρωση δὲ
βρίσκει πουθενά, μὲ μιὰ μεγάλη κραυγὴ ἀπογνωσιάς τοῦ Λυράρη.

Ἄλλοιμονο στὰ νιάτα μου καὶ στὰ συλλοϊκά μου!
καὶ τοῦ ἄντρα, ὁμοια

Λυράρη, πιὸ ἔμοιος ἀπὸ σὲ καὶ πιὸ γιὰ κλάμματα εἶμαι.

ΑΠ' ΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΑ
ΤΟΥ «ΠΥΡΣΟΥ»

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

(Γελοιογραφικά σκίτσα Μιχ. Παλαγεωργίου)

F. SCHILLER

ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΤΟΥ ΤΙΜΗ

ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

— Αν μπορείς να ανειθίσεις αυτή τη ζωή, τότε, τόξα, και γίνε κατετάγιος. Μέχρι τώρα κατετάγιος ήμην' εγώ' για σένα απότραβιέμαι' είσαστε ευχαριστημένοι, συντρόφοι :

Ένα πρόθυμο «ναί» βγήκε απ' όλα τα στόματα.

Τό κεφάλι μου έκαίγε' τρικυμία παράδερνε τό μυαλό μου κ' εΐταν γιόματό πυρετό τό αίμα μου απ' τό κρασί κ' από τους πόθους. Έ Η κοινωνία με παραπέταξε σά νάμουν λωβιασμένος, κ' δώ μ' υποδεχτήκανε αδερφιά, μου δώσανε την καλοπέραση και την εχτίμησή τους. Ό,τι κ' αν διάλεγα ό θάνατος με πρόσμενε. Μά δώ τουλάχιστο θά μπορούσα να πουλήσω άκριβώτερα τη ζωή μου. Έ Ηδυπάθεια εΐτανε πάντα ελάττωμά μου ή γυναίκα πάντα μουδειζε καταφρόνηση' δώ με περιμένανε άνοιχτές άγκαλιές, και ήδονές, άτέλειωτες. Γι' αυτό κ' ή, απόφασή μου λίγο μου κόστισε.— Μένω μαζί σας, συντρόφοι, φώναξα άποφασισμένα, προχωρώντας άνάμεσά τους, μένω μαζί σας αν μου δώσετε την όμορφή μου γειτόνισσα. Όλοι συμφωνήσανε να μ' ευχαριστήσουνε. Ήμιον άφέντης πιά μιάς πόρνης και κατετάγιος μιάς ληστοσυντροφιάς. Την ύπόλοιπην ιστορία την παραλείπω όλως διόλου, γιατί μονάχα φρίκη μπορεί να προκαλέσει χωρίς να μ' αφήσει καμμιάν όφέλεια. Ένας δυστυχισμένος που κατρακύλισε στο βάραθρο, φυσικά εγκλημάτισε πολλές φορές, άναστατώνοντας την κοινωνία' μά δεν ξανασκότωσε πιά όπως όμολόγησε σά ματαυρούσε πάνω στον τροχό.

Σέ λίγο ξακούστηκε τόνομά του και ξάπλωσεν ή φήμη του σ' όλόκληρη την έπαρχία. Οι δημωσιές κατόνησαν επικίντνες, οι νυχτερινές κλοπές άνησυχούσανε τους χωρικούς και τόνομα του ξενοδόχου τού «Ήλιου» γένηκε φόβητρο για τό λαό' ή έξουσία ζητούσε κ' άκριβοπλήρωνε τό κεφάλι του. Αιστάνουνταν χαρά ματαιώνοντας κάθε τόσο, τό κάθε σχέδιο που θα μπορούσε να του στερήσει τη λευτεριά του, και μεταχειριζότανε με πονηριά τη δεισιδαιμονία των εύκολόπιστων χωρικών για την ασφάλειά του. Οι συντρόφοι του διαδίδανε ότι είχε κλείσει συμβήλαιο με τόν Σατανά, κ' ότι έκανε μαγανιές. Έ Η έπαρχία που ληραι-

νονταν εΐτανε πολύ δεισιδαιμόνη' πιστεύαν τη διάδοση κ' εΐτοι ασφαλίστηκε. Κανείς δεν είχε όρεξη να μπλέξει μ' αυτό τό φοβερό άνθρωπο, που κ' ό διάλογος τόν δούλευε. Ένα όλόκληρο χόνο πέρασε εΐτοσ ως που τό εΐθλιο έπάγγελμα του άρχισε να του γίνεται άνυπόφορο. Οι συντρόφοι του διαψεύδανε τις λαμπρές του ελπίδες. Τότε, μιά ξεγελάστρα φαινομενικότητα τόν τύφλωσε ρίχνοντάς τον στο κρασί' τώρα, με φρίκη κατάλαβε την άπάτη του. Έ Η πείνα κ' ή κακομοιριά διαδεχτήκανε την άφτόνια που τόν ξεγέλασε' πολλές φορές ριψοκιντώνευσε τη ζωή του για ένα δειπνο που δεν εΐφτανε να τους χορτάσει. Έ Η ψεύτικη σκιά της αδερφικής όμόνοιας χάθηκε' ό φτόνος, ή ύποψία, ή ζήλεια παράδερνε τη συντροφιά. Έ Η δικαιοσύνη άκριβοπλήρωνε κείνον που θα παράδινε ζωντανό σιά χέρια της τόν ξενοδόχο τού «Ήλιου» κ' εΐδινε έπίσημο συχωροχάρτα στο σύντροφο που θα τόν πρόδινε—μεγάλος πειρασμός για τόν άποκλεισμένο της κοινωνίας. Έ Ο δυστυχισμένος ένοιωσε τόν κίνδυνο : ή τιμότητα εκείνων που πρόδιναν και θεός και άνθρωπος εΐταν πολύ άμφοβήλη έγγύηση για τη ζωή του. Δεν κοιμότανε τη νύχτα. Έ Ο αιώνιος φόβος τού θάνατου τούξλεψε την ήσυχία του. Τό φάντασμα της ύποψίας τόν άκολουθούσεν άπαισίο, όπου κ' αν πήγαινε τόν βασάνιζε, όταν άγρυπνούσε πλάγιαζε κοντά του; όταν κοιμότανε τόν φόβιζε με όνειρα τρομαχτικά.— Έ Η μουγγή συνείδησή του ξαναβρήκε τη φωνή της, τό άποκοιμισμένο φειδι της τύχης έϋπνησε στη θέλλα που εΐδερνε τά στήθια του. Όλο τό μίσός του για την άνθρωπότητα, γύρισ' άπάνου του τη φοβερή του λεπίδα. Συχώρεσε όλο τόν κόσμο και καταράστηκε τόν έαυτό του.

Έ Η κακία τέλεψε τό έργο της άπάνου του. Έ Η καθαρή αντίληψη που τούδωσε ή φύση, νίκησε την άπάτη. Τώρα ένοιωσε πόσο βαθιά κατρακόλησε, και μιά ήρεμότερη μελαγχολία, διαδέχτηκε την άπελτισιά του. Με δάκρυα στα μάτια ποθούσε τά περασμένα που θα πενούσε τώρα όλως διόλου άλλουώτικα, Άρχισε να ελπίζει πως μπορούσε να ξαναγίνει τίμιος, γιατί νόμιζε πως ήξερε τί θα πεί τιμότητα στο κορόφομα της κακίας, του εΐτανε κοντήτερα με την τιμότητα, απ' όσο ίσως εΐτανε στο πρώτο του ξεγλύστρημα.

Κείνη τη χρονιά, άρχισεν ό εφτάχρονος πόλεμος και στρατολογούσανε δραστήρια. Έ Ο δύστυχος έπλανε όνειρα πάνω σ' αυτό κ' έγραψε στον ήγεμόνα :

«Αν ή Ύψηλότητά Σας καταδέχεται να κατεβεί ίσα με μένα, αν μπορείτε να λυπηθείτε κακούργους όσάν κ' έμένα, άκούστε με δευσιμένε άφέντη. Είμαι κακούργος και ληστής' ό νόμος με καταδικάζει σε θάνατο, κ' οι δικαστές μ' άναζητάνε με θέρημη. Θεληματικά θάρθω, αν διατιζετε, μά μαζί μου θα φέρω στο θρόνο Σας μιά περιεργη παράκληση. Άηδιάζω τη ζωή μου και δε φοβάμαι τό θάνατο. Μά είναι άπαισίο να πεθάνει κανένας χωρίς να έχει ζήσει. Θάθελα να ζήσω για να κάνω καλό, θέλω να

ζήσω για να χρησιμοποιήσω στην κοινωνία πούβλαφα: ο θάνατός μου θάνατο παράδειγμα για την κοινωνία, μα όχι ηθική της αποζημίωση για τα εγκλήματά μου. Μισώ το εγκλημα και ποθώ την τιμιότητά και την αρετή.

Έδειξα πως είμαι ικανός να βλάψω την πατρίδα μου, ελπίζω πως μείνει και κάποια ικανότητα, για νάν την ωφελήσω. Ξέρω ότι ζητάω κάτι αδύνατο και πως δεν πρέπει να παζαρεύω με τη δικαιοσύνη, μα δεν παρουσιάζομαι μπροστά Σας άλυσοδεμένος, είμ' άκόμα λεύτερος, κι ο τρόμος δεν είναι το ελατήριο τις παράκλησής μου. Ζητάω χάρη. Δε θέλω να επιβίωω πιά καμιά αξιοσημείωτη—έστω κι αν είχα—στη δικαιοσύνη, μα θημιζώ στους δικαστές μου πως το κακούργημά μου άρχίζει με τη δικαστική απόφαση που μου κουρέλιασε την υπόληψή μου. Αν ή δικαιοσύνη φαινότανε λιγότερο άσπρη, ίσως σήμερα δεν θα ζητούσα χάρη. Απόδοσε μου δικαιοσύνη, άφέντη, και χάρισέ μου τη ζωή, αν μπορείς νάν τη ζητήσεις άπ' το νόμο. Πάνω στην Ύψηλή Σου φροντίδα στηρίζω τη ζωή μου, αν το κατορθώσεις θα δημοσιευτεί στις εφημερίδες, θάν το μάθω και θάβρω στην πολιτεία, γιατί ή ζωή μου θάχει έγγωση το λόγο σου.

Αν όμως αποφασίσουν τίποτ' άλλο, για μένα, τότε ή δικαιοσύνη άς κάνει το καθήκον της κ' έγώ τη δουλειά μου».

Το παρακλητικό γράμμα του δεν είχε άπάντηση όπως και το δεύτερο και το τρίτο πούστειλε. Η έλπίδα του αυτή έσβυσε πιά. Πήρε τότε την απόφαση να φύγει άπο τη χώρα και να μπει στην ύπηρεσία του βασιληά της Προσίας, και χει να πεθάνει σά γενναίος στρατιώτης. Ξέφυγε μια χαρα άπ' τη ληστοσυνοτροφιά κι άρχισε το ταξίδι του. Έπρεπε να διαβεί από μια πολίχνη κ' έκατ να περάσει τη νύχτα του.

Αυστηρά διατάγματα είχαν κυκλοφορήσει τότε, να εξετάζονται με προσοχή οι ταξιδιώτες, γιατί κι ο ήγεμόνας του τόπου είχε ανακατωθεί στον πόλεμο. Τέτοια διατάγη είχε κι ο φύλακας της πόλης της πολίχνης που καθότανε παράμερα σένα παγκάκι, σάν μπηκε ο ξενοδόχος του «Ηλιου». Είχε κάτι το παράξενο άπάνου του, μαζί και κάτι φοβερό και άγριο: το άχαμνό του άλογο και τα άλλόκοτα ρουχιά του παληομένα άπο τον καιρό, έκαναν περιεργή αντίθεση με το πρόσπολό του, όπου τα μαυρισμένα του αάδια ξαλλογόντουσαν όμοια με άκρωτηριασμένα κορμιά πάνου στην πλατεία που τ' άποκεφάλισαν. Ο φύλακας παραξενεύτηκε σάν είδε τον παράξενο ταξιδιώτη: είχε γράσει στο άγγελλμά του κ' ή πετρα των σαράντα του χρονώ, τον έκανε άλάθευτο φυσιολομιστή. Το γερακίσιο μάτι του δεν τον γέλασε κι αυτή τη φορά. Αμάρωσε την πύλη και ζήτησε το διαβατήριο. Ο Βόλφ είταγε προετοιμασμένος, γι' αυτό κ' είχε άπάνου του το διαβατήριο πούχε κλέψει άπο έναν έμπορο: μ' αυτό δεν είταγε άρκετό για να ξεγελάσει σαράντα χρονών πείρα. Ο φύλακας πίστευε περισσότερο τά μάτια του άπο το χαρτί κι ο Βόλφ άναγκάστηκε να τον άκολουθήσει στη δημαρχία.

Ο δημαρχος του τόπου κύταζε το διαβατήριο και το βρήκε «εν τάξει», είχε όμως περιέργεια να μάθαινε ιδιωτικά νέα, και, πίνοντας και κανένα ποτηράκι κρασί, να φλυαρεί πάνου στις εφημερίδες. Το διαβατήριο έλεγε πως ο ταξιδιώτης έρχότανε κατ' εθεϊαν άπο την έχτρική χώρα όπου γίνονταν ο πόλεμος. Έλπίζε να μάθει τίποτα ειδησούλες άπο τον ξένο, γι' αυτό έστειλε ένα γραφιά να του πάει το διαβατήριο και να τον προσκαλέσει να πιούνε ένα ποτηράκι μαζί.

Σ' αυτό το μεταξύ ο ξενοδόχος του «Ηλιου» στεκότανε μπροστά στη δημαρχία. Οι χωρικοί μαζευτήκαν γύρω του γελώντας για το έξωτετικό του. Συγομορμούριζαν τότε για τον καβαλλάρη και πότε για το άλογο του. Η ζωηρότητα των μαζεμένων χωρικών έστάσε σ' ένα δυνατό θόρυβο. Όλοι τώρα δείχνουν το άλογο που για δυστυχία του ο ξενοδόχος τόχε κλέψει. Σκέφτηκε πως θ' άναζητούσαν άπο πολύν καιρό το άλογο και τ' άναγνωρίζανε. Η άπροσδόκητη πρόσκληση του δημαρχου βεβαίωνε την ύποψία του. Κατάλαβε πως θα είδανε ότι το διαβατήριό του είταγε μια ποτηριά για να τον πιάσουνε ζωντανό και, χωρίς αντίσταση. Η άνήσχη συνείδησή του τούδωσε μια σκέψη ήλίθια. Τρυπάει τ' άλογό του με τα σπυρόνια του και φεύγει χωρίς να δώσει καμιά άπάντηση.

Στη φυγή του οι χωρικοί άναστατωθήκανε. «Κλέφτης», φωνάζαν όλοι μαζί και ριχτήκαν άπο πίσω του. Ο ξενοδόχος κατάλαβε πως έπαιζε τη ζωή του. Το άλογο του έτρεχε καλά κ' οι διώχτες του μείνανε πίσω. Λίγο άκόμα κ' έσωζε τη ζωή του. Μα ένα βαρύ άόρατο χέρι τον σφίγγει ή ώρα του πεπωμένου έφτασε, ή σκληρή Νέμεση κρατάει σφιχτά κείνον που τής χρωστάει. Το σοκάκι που πήρε δεν έβγαίνει κ' έπρεπε να περάσει ανάμεσα στους διώχτες του. Ο θόρυβος που γίνηκε άναστάωσε την πολίχνη. Οι χωρικοί όλο και μαζεύόντουσαν, οι δρόμοι φραχτήκανε κ' ένα έχτρικό άνθρωποκοπάδι έρχόταν άπάνου του. Βγάξει το πιστόλι του. Οι χωρικοί άποτραβιούνται. Θέλει ν' άνοίξει δρόμο με τη βία: «αυτή ή σφαίρα» είπε «είναι για τον τρελλό που θα κοπήσει να με σταματήσει». Σώπασ' ο φόβος μια στιγμή την όγλοβή. Μ' άξαφνα του ριχτήκαν άπο πίσω: ένα σιδερένιο χέρι του σταμάτησε το δικό του που είταν έτοιμο να τραβήξει, και του τώστρωσε. Το πιστόλι έπεσε χάμου, κι ο Βόλφ, που δεν μπορούσε πιά να υπερασπίσει τον εαυτό του, γκρομίστηκε άπ' τ' άλογο κ' οι χωριάτες τον σύρανε στη δημαρχία, φωνάζοντας θριαμβευτικά.

— Ποιός είσαι; ρώτησε με σκληρό τόνο ο δικαστής.— Ένας άνθρωπος που άποφάσισε να μην άπαντήσει σε καμιά σου ερώτηση, αν δεν μιλήσεις πιά εύγενικά.— Ποιός είστε;— Είμαι όπως σας λέει το διαβατήριο: ένας έμπορος που ταξίδευα όλη τη Γερμανία και μόνο δύο έβρήκα αυτήν την άδιαντροπία.— Η γρήγορη φυγή σας δίνει πολλές ύποψίες: γιατί φύγατε;— Γιατί δεν μπορούσα πιά να άνεχω τά περιγέλα του χωριού Σας.— Απειλούσατε να τραβήξετε;— Το πιστόλι μου δεν είταν γιο-

μάτο. Ἐφαζῶν τὸ πτόλι. Καμμιά σφαίρα μέσα.—Γιατί φέρνετε πιστόλι ἀπάνου σας;—Γιατί φέρνω μαζί μου πολύτιμα πράγματα, καὶ γιατί μοῦειπαν πὸς δῶ στή χώρα βρῖσκεται ἕνας ζησιῆς: ὁ ξενοδόχος τοῦ «Ἡλιου».—Οἱ ἀπάντησές σας δείχνουν θάρρος μὰ ὄχι καὶ τὴν ἀθωότητα. Σᾶς δίνω καιρὸ ἴσα μ' αὔριο νὰ μου πῆτε τὴν ἀλήθεια.—Θὰ μείνω σὲ κείνο ποῦλα.—Πηγαίνετε τον στή φυλακή.—Στὴ φυλακή; Κύριε δήμαρχε, δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη στή χώρα σας; Θὰ ζητήσω ἰκανοποίηση.—Θὰ στή δώσω ἅμα βγεῖς ἀθῶος.

Τ' ἄλλο πρωὶ ὁ δήμαρχος σκέφτηκε πὸς ὁ ξένος μποροῦσε νάταν κι ἀθῶος. Ἡ τραγιά του φωνή κι ὁ ἄγριος τρόπος του δὲν μποροῦσαν φυσικά νὰ γυρίσουν τέτοιο ξεροκέφαλο καὶ θάταν ἴσως πιδ ἐπιτήδειο νὰ τὸν πιάσει μὲ τὸ καλό. Μάζεψε τοὺς ἐνόρκους καὶ διάταξε νὰ τοῦ φέρουν τὸ φυλακισμένο.—Συχωρέστε με, κύριε, ἂν σᾶς κατομεταχειρίστηκα χιτὸς στήν κρώτη ἔξαψη.—Εὐχαριστός, ἂν μὲ μεταχειριστήτε καλά.—Οἱ νόμοι μας εἶναι ἀσθηροὶ κ' ἡ ὑπόθεσή σας ἔκανε κρότο· δὲν μπορῶ νὰ σᾶς ἀφίσω χωρὶς νὰ κάνω τὸ χρέος μου. Τὰ πράγματα μιλοῦν ἐναντίου σας· θάθελα νὰ λέγατε τίποτα γιὰ νὰ τὰ διαφεύσετε.—Κι ἂν δὲν ξερῶ νὰ σᾶς πῶ τίποτα;—Τότε θ' ἀναγκαστῶ νὲ τὸ ἀναφέρω στήν Κυβέρνηση κι ὡς πὸν νᾶρθεῖ ἡ ἀπάντηση θάμένετε στή φυλακή.—Κ' ἔπειτα;—Κινηθεῖτε νὰ μαστιγωθῆτε σὺν κατάσκοπος καὶ τ' ὀλιγότερο νὰ πέσετε στὰ χέρια τοῦ Στρατοδικείου.

Σόλασε γιὰ λίγες στιγμὲς καὶ φάνηκε πὸς μέσα του παράθερε τρικυμία. Ἐπειτα γύρισε μ' ἀπόφαση στὸ δικαστή του.

—Μπορῶ νὰ μείνω μόνος μὲ Σᾶς γιὰ ἕνα τέταρτο; Οἱ ἔνορκοι κατ' ἀρχὴν μ' ὑποψία καὶ φύγανε σ' ἕνα γνήψιο τοῦ Δήμαρχου.

—Λοιπόν, τί θέλετε;—Ἡ χρεσινὴ σας συμπεριφορὰ, κύριε δήμαρχε, δὲν μποροῦσε νὰ μὲ κάνει νὰ ὁμολογήσω, γιατί μισῶ τὴ βία. Ὁ καλὸς τρόπος πὸν μου δείχνετε σήμερα μ' ἔκανε νὰ σᾶς σεβαστῶ καὶ νὰ σᾶς ἐχτιμήσω. Μοῦ φαίνεστε ἀνθρώπος καθὼς πρέπει.—Τί ἔχετε νὰ μου πῆτε;—Βλέπῶ πὸς εἶστε εὐγενικός. Τώρα καὶ κάμποσο καιρὸ θὰ ἐπιθυμοῦσα νάμουνα σὺν καὶ σᾶς· δώστε μου τὸ χέρι σας.—Μὰ, τέλος πάντων, πὸν θὰ καταλήξετε;—Τὸ κεφάλι σας εἶναι λευκὸ καὶ τίμιο, ζήσατε πολὺ, θὰ τραβήξετε πόνους καὶ πίκρες, δὲν εἶν' ἀλήθεια; μὰ γινίκατε ἀνθρώπος, καὶ ἀνθρώπος.—Κύριε, τί θέλετε νὰ πῆτε;—Λίγο ἀκόμα καὶ σᾶς προσμένει ὁ θάνατος: σὲ λίγο θάχετε ἀνάγκη ἀπὸ τὸν οἶχτο τοῦ θεοῦ. Δὲν θὰ ἰὸν ἀρνηθῆτε σεις στοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ τιμωρήσετε... Μὲ ποιὸν νομίζετε πὸς μιλάτε;—Τί; μὲ κάνετε νὰ φοβᾶμαι... Μὴ μὲ τιμωρήσετε ἀκόμα... γράψτε στὸν ἡγεμόνα πὸς μὲ βρήκατε καὶ πὸς προσδόθηκα θεληματικά—ὁ θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσει μιὰ μέρα, ὅπως θὰ ἐλεήσει καὶ μένα.—Παρακαλέστε τὸ θεὸ γιὰ μένα καὶ ἀφήστε νὰ κυλήσει ἕνα δάκρυ σὸ τὸ τέλος τῆς ἔκθεσής σας γιὰ μένα... Εἶμαι ὁ ξενοδόχος τοῦ «Ἡλιου!»

(Ἄπ' τὸ Γερμανικὸ)

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΙΝΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ*.—Ὅτι σὲ μιὰ στιγμὴ εὐθυμῆς διάθεσης ὁ ἀκούρατος πρωτοεργάτης τοῦ «Νομῆ» χαρακτήρισε ὡς ἱερὴ μανία καὶ ψυχικὸ βρασμό, βλέπουμε πὸς μὲ τὸ ξετύλιγμά του κατασταλάζει σὲ κάτι σταθερὸ καὶ βέβαιο γιὰ τὸ μέλλον. Ἡ τελευταία περιοδικομανία ποὺ ἀψήφισε κάθε πόλεμο τῶν ἀπαραίτητων μέσων καὶ ἐσχίσθηκε σὲ χείμαρρο τυπογραφικοῦ μωσαϊκοῦ μακρὰ ἀπὸ κάθε ἐπιχειρηματικότητα, μὰ μ' ἐνθουσιασμό λιγόχρονο, μὰς ἔδωσε σημάδια ζωτικὰ νὰ ἐχτιμήσουμε εὐγενεῖς προσπάθειες ἰσοροπημένες, πὸν ἀκούραστα χτυπώντας ἕνα νοσηρὸ μισοεισμό—ποῦ στερνὸ πῆρε διάσταση—βαδίζουσε σὲ κάτι σταθερὸ καὶ βέβαιο δίχως τὴν πομπόδη πρώτοπορεία, μὰ μὲ μόνη τὴ συναίσθηση τοῦ ἀθόρυβου καὶ σοβαροῦ. Εἶν' ἀλήθεια πὸς οἱ ὑποστηριχτὲς δὲν εἶνε πιδ κατορθωμένοι ἄστοι ποὺ ζήτηνε εὐθυμῆς στιγμὲς μὲ μιὰν ἀγνή δημιουργικότητα, οὔτε ψευτοφιλόλογοι ποὺ μὲ τὶς λίγες δεκάρες ποὺ θὰ δώσουνε θὰ φέρουνε καὶ καλοδιπλωμένα, εὐτρεπισμένα σονέττα. Τὸ κοινὸ, τὸ μεγάλο κοινὸ ποὺ ζήτησαν νὰ τὸ ξυπνήσουνε ποικιλότερα μαγιφέστα, φαίνεται πὸς ξετίναξε τὸ βαρὺ πέπλο ποὺ κάτωθὲ του ἔζησε τόσον καιρὸ ἀνάμεσα σὲ τόσες προλήψεις, σὲ τόσες ξενικὲς ἐπιδράσεις, κ' ἐλευτέρα πιδ καθορίζει τον κύκλο τῆς διανοητικότητάς του. Κι ἀφοῦ εἶδανε τὸ φῶς γιὰ λιγοστὸ καιρὸ ἀνεμοδιάλυτοι ἐνθουσιασμοί, ἀφοῦ ζήσανε στήν πραγματικότητα φιλοδοξίες ποὺ σβύσανε στὸ τυπογραφικὸ μωσαϊκὸ, καταστάλαξε καὶ ζῆ ἀνάμεσὸ μας μὲ ἀθόρυβη μὰ σοβαρὴ δημιουργία τὸ περιοδικὸ ποὺ συνεχίζει τὴν ἱερὴ παράδοση τοῦ «Νομῆ». Ἴσως στὸ χαρακτηρισμὸ αὐτὸ ἀπὸ μιὰν ἄποψη νὰ πέφτη κανεὶς στήν ὑπερβολή—μὰ ἅμα στοχαστῆ πὸς δὲν ἔχουμε μπροστά μας εὐκολοσυγγίνητα κι ὑστερικὰ παιδιὰ μὰ νέους ποὺ περάσανε ἀπὸ χιμαίρες ἄγρονες καὶ ἐξωρίσανε στήν ψυχικότητά τους τὰ χνάρια ποὺ θὰ πατήσουνε γιὰ νὰ φτάσουνε σὲ κάτι βέβαιο καὶ σταθερὸ, τότε θὰ ἐχτιμήσῃ πραγματικά τὴν ἀθόρυβη καὶ ἰσοροπημένη δουλειὰ ποὺ γίνεται γύρω ἀπὸ τὸ περιοδικὸ αὐτὸ. Θὰ ξεδιπλῶνῃ τὴ διανοητικότητα ποὺ δὲ ζῆ ἀνεκφραστή, οὔτε πάλι κηρύσσεται μὲ πυργωτὰ διδάγματα, μὰ ζωντανεῖει κάτω ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς τέχνης, κάτω ἀπὸ δημιουργία ποὺ ἐξωρίζει τὸ ἀγνὸ ὕλικὸ καὶ τὸ ἐξυχνεῖ μὲ ἀρχιτεκτονικὴ ποὺ κατέχεται βαθεῖα.

Μιὰ τέτοια περίπτωσι μ' ὄλη τῆς τὴν ὑτέροχη ἀπλότητα ζωγραφίζει

* Δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πρόοδος»—24 τοῦ Ὀκτωβρίου, σελίδα πρώτη,—σὲ μιὰν ὀλόκληρη ἐπιφυλλίδα ὑπογραμμένη μὲ τ' ἀρχικὸ στοιχεῖο «Π». Γινίχανε μερικὲς ἀλλαγὲς στὸ τυπικὸ τῆς γλώσσας.

στην «Ένωση των Νέων» ὁ Ίψεν. Κι ἂν τὸ δραματικὸ αὐτὸ ἀριστούργημα γράφτηκε στὸ φθινόπωρο τῆς ζωῆς τοῦ Νορβηγικοῦ δραματοῦργοῦ, ὅμως κλείνει στὴν ὑπόστασή του ὅλη τὴ δύναμη τῆς νεανικῆς ψυχῆς. Κλείνει τὴν αἰώνια νεότητά. Τὴ νεότητά που ἔχουμε τὴν πεποίθησή ὅτι ζῆ κι ἀνάμεσό μας, ὅ,τι ἀρχισε νὰ ζῆ πάνω ἀπὸ κάθε ὑστερικὴ ἐκδήλωση καὶ νοσηρὴ φαντασιοπληξία. Κι ἂν φτάνουμε στὴν ὑπερβολὴ τῆ στιγμῆς που μᾶς πνίγει ἡ χυδαιολογία τῶν ἀνθρώπων που δὲ στάθηκαν ποτὲ νέοι, δὲ φέρνουμε μόνο μιὰν ἀντίδραση, μὰ ἀνοίγουμε τὶς ψυχές μας σ' ἓνα ἀνακουφιστικὸ στέναγμα που μᾶς δίνει ἄλλοις ὑποσχέσεις ἀπάνου σὲ κάτι βέβαιο καὶ σταθερὸ. Νά, γιὰ τοὺς λόγους δὲν εἶναι ὑπερβολή, δὲν εἶνε προδίκαση τὸ ξετύλιγμα τοῦ «Νουμά» στὸν κοκκινόπο, στὸ φλογερὸ «Πυρσό». Ἡ δημιουργία που κλείστηκε στὰ μέγρι τώρα ἔξι τεύχη του μᾶς δίνει ἀναμφισβήτητα σημάδια τῆς ἰδεολογίας που στέκεται γέρω ἀπὸ τὴν ὑπόστασή του. Κομμάτια διαλεκτὰ σὰν τὰ «Βήματα» τοῦ Ρήγα Γκόλφη, τὸ «Γιὰ ἓνα τραγοῦδι» τοῦ Βουτσοῦ, «Σὰν τὰ κρίνα» τοῦ Παύου Ταγκόπουλου, τὸ «Καλύβι» τοῦ Στογιάννη κι ἄλλα που θ' ἄξιζε νὰ μνημονευτοῦνε ξεχωρὰ, μὲ διανοητικότητα που ζῆ κάτωθι τους πλάι στὸ μελλούμενο ξετύλιγμα—καὶ μὲ πρόγραμμα ἰσορροπημένο καὶ σταθερὸ, που δίνει σημάδια πλέθρας σκέψης καὶ που μᾶς θυμίζει τὴ ζωὴ τοῦ «Νουμά» ὄχι στὸν ἀναμορφωτικὸ ἀγῶνα πιά—γιατὶ αὐτὸς θριαμβεψε—μὰ στὴ δημιουργία. Κι τὴ δημιουργία αὐτὴ ἐσοκετάζουμε σήμερὰ, τὴ στιγμῆς που μᾶς πνίγει ἡ χυδαιολογία τῶν μικρῶν ἀνθρώπων μισοειστών. Κι ἂν φτάσαμε στὴν ὑπερβολή, ἡ ὑπερβολὴ αὐτὴ στὸ βάθος τῆς εἶνε ἓνας ἐξαγνισμὸς γιὰ τὴν ἀσχημιὰ, γιὰ τὸ περιβάλλον, τὴ συνήθεια, τὰ προσωπικά.

Ἄδ. Δ. Παπαδόμας

Ἡ ΕΠΙΣΗΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.—Στὸν τόπο μας λείπει τὸ ἠθικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Τέχνη, κ' εἶνε σφάλμα μᾶς σὰ λέμε πὼς εἴμαστε ὅμοιοι μὲ τοὺς Κινέζους μιά κ' οἱ Κινέζοι θεοποιοῦνε τοὺς ἐργάτες τοῦ λόγου. Εἶν' ἀλήθεια πὼς ὁ Βενιζέλος δειχνοντας κάποιο ἠθικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ Νεοελληνικὴ ἀνθισσὴ, ὑποστήριξε πρῶτα τὴ Μουσικὴ, ὕστερὰ τὴ Ζωγραφικὴ καὶ στερῶν τοὺς λόγιους. Μὰ ὁ Βενιζέλος εὐεργετώντας τὰ ἄτομα ἔκαμε κακὸ στὴ Φιλολογία μεγάλο. Τὴ πνευματικὴ δουλειὰ μπορεῖ νὰ γίνει ὕστερὰ ἀπὸ ὀχιάφορο σκόνημο σὲ διάφορα χωριά; Λένε πὼς οἱ λόγιοι εἶνε τετρακέφαλοι. Ἔχουνε λάθος. Ὅντας ἓνας λόγιος παρουσιάζει τὸ χρόνο 10—20 ποιήματα 5—10 διηγήματα ἔχει ὅλο τὸ δικαίωμα νὰ φερβαίνει στὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φεγγαριοῦ. Ἡ ἐπισημοποίησις τῆς Τέχνης μὲ τὸ ἀνοιγμα τῆς Ἀκαδημίας. Αὐτὸ ἔφερε νὰ κινή ὁ Βενιζέλος, τὸ Χατζόπουλο, τὸν Ταγκόπουλο, Μαλαζαση, Ἐφταλιώτη, Τὸν Παλαμά, τὸν Χατζόπουλο, τὸν Ταγκόπουλο, Μαλαζαση, Φιλίππου, Βουτσοῦ, Παρορίτη, Γκόλφη, Αὐγέρη. Αὐτοὶ νάναί οἱ πρῶτοι Ἀκαδημαῖοι. Νὰ μὴ λογαριαστοῦνε οἱ Δαμβέρηδες, οἱ Γεωργόπουλοι,

Ξενοπούλοι, Δροσίνηδες. Ἔτσι τὸ κράτος θάχε τὸ δικαίωμα νὰ λέη πὼς ἔχει τέχνη. Πὼς ἔχει ἠθικὴ. Μὲ τὴν ἐπισημοποίησις τῆς Τέχνης νέο ἀέρι θάπνεε καὶ στὶς ψυχές τῶν νέων γιατί πιά δὲ θάταν οἱ περιφρονημένοι Νέοι, μὰ οἱ ἐργάτες οἱ τίμιοι που ἡ Πολιτεία τοὺς ἐτοιμάζει γι' ἀνταμοιβή τους ἔνδοξο στεφάνι.

Ραφτόπ.

ΒΡΑΔΙΝΗ ΦΩΤΙΑ.—Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Ἀδύγη»—φύλλο τρίτο, 4 τοῦ Ἀπριλίου—φέρνουμε τὸ παρακάτω ὑπέροχο ποίημα τοῦ Παλαμά, που ἕς τώρα ἔμενε ἀγνωστο στους περισσότερους.

ΒΡΑΔΙΝΗ ΦΩΤΙΑ

Ξέρω τὰ λόγια που εἶναι σὰ διαμάντια,
Ξέρω τὰ λόγια που εἶναι σὰ φιλιὰ,
Ξέρω τὰ λόγια τὰ χροφὰ που μόλις
Ξεχώριζον ἀπὸ τὴ σιγαλιά.

Γιὰ ποῖο κορμὶ τὰ λόγια τὰ διαμάντια,
γιὰ ποιά ψυχὴ τὰ λόγια τὰ φιλιὰ;
Πὼς νὰ τὰ πῶ τὰ πῶ χροφὰ μου λόγια,
χωρὶς νὰ σὲ ξαφνίσω, σιγαλιά!

Μέτωπο, μάτια, χέρια, νιάτα, ἄερα,
ποιά λόγια σὰ διαμάντια, σὰ φιλιὰ,
μου εἶταν γραφτὸ γιὰ σὰς νὰ τραγουδήσω;
Βεβήλωσα τὴν ἅγια σιγαλιά.

Κωδῆς Παλαμάς

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΑ.—Τὰ Σαββατόβραδα τοῦ «Πυρσοῦ» που γινήκανε τὸν περασμένο μῆνα στὴν αἴθουσα τῆς Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας εἶχανε ξεχωριστὴ κίνησις μὲ τὴ συγκέντρωση τῶσων καὶ τῶσων διαλεκτῶν λόγιων. Νέοι, ἀγνωστοὶ καὶ σ' ἐμᾶς ἀκόμα, καὶ Παλαιοὶ, γνώριμοι ἀπὸ τὰ φημισμένα Σαββατόβραδα τοῦ «Νουμά» παρακολουθήσανε μ' ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον τὴν καινούργια πνευματικὴ ἀνθισσὴ τῆς Φιλολογίας μας.

Τὰ ἔργα που διαβαστήκανε στὰ πέντε Σαββατόβραδα τοῦ Ὀκτώβρη, χάρισαν λίγες ἀπὸ τὶς ἀγνές αἰσθητικὲς συγκινήσεις που λαχταράει κάθε καλλιτέχνικὴ ψυχὴ. Ἀπλὰ στὴν ἐκδήλωσή τους, χωρὶς ν' ἀποζητᾶνε τὴ μεγαληγορία γιὰ θάρπωμα, κεντημένα μὲ τὰ ρομάντια τῆς Τέχνης, ὑψώθηκαν σὰν ἕνος καὶ σὰ διθύραμβος τῆς Νικητῆρας Ἰδέας.

Ἡ διάλεξις τοῦ Δ. Ταγκόπουλου μάλιστα χαιρετίστηκε ἀπ' ὅλους σὰν ἓνα παλιὸ, λησιμονημένο τραγοῦδι που ξανάφθε στὴν ἀγορὴ καὶ στὴν αἴσθησις γιὰ νὰ συγκινήσει μὲ τὸν παλιὸ του ρυθμὸ καὶ νὰ συνεπάροι μὲ τὶς ἄσβιστες μελωδίες του. Τὸ πρόγραμμα τῆς Ἰδέας γέρω στὰ Σαββατόβραδα τοῦ «Νουμά» καὶ τὸ ξετύλιγμα κ' ἡ Νίκη τῆς στὰ Σαββατόβραδα

του «Πυρσού», να ή αρχή και το τέλος της διάλεξης. Τα λιγοστά δάκρυα της συγκίνησης που διαμαντώσανε μερικῶν τὰ μάτια κ' οἱ ἀντιφώνησες του Φιλήντα, ἀπὸ τοὺς Παληοὺς συνεργάτες του «Νουμά» καὶ του Πάνου Ταγκόπουλου ἀπὸ τοὺς Νέους, σταθήκανε, καθὼς μᾶς εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Διευθυντῆς του «Νουμά», ἡ μοναδικὴ καὶ ἀξέχαστη ἀμοιβὴ του γιὰ τὸ δεκαπεντάχρονο νικηφόρο ἀγῶνα του.

Δεύτερη ξεχωριστὴ τελεσιὰ τὸ ρομάντζο πού διάβασε ὁ Φιλήντας, στίς 14 τοῦ Ὀκτώβρη. Ἀπλὴ στὴ σύλληψή της ἡ «Τασομίνα» μὰ δυνατὴ στὴν ἐχτέλεση, μὲ τὸν ἀπαλό λυρισμὸ της καὶ τὴν ἐλαφριά φιλοσοφικὴ οὐρα, ἔδωσε ἀληθινὰ μαθήματα ὕψους, ιδέας καὶ γλώσσας.

Πλαί στὰ δύο αὐτὰ ἀριστουργήματα διαβαστήκανε τὸν περασμένο μῆνα ἡ «Ζωὴ χωρὶς ζοῆ» τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου καὶ τὰ «Φύλλα στὴ μπόρα» τοῦ Γεώρ. Σημηριώτη. Τὸ πρῶτο διηγηματάκι ἀπλό, ξετυλιγμένο σὲ μιὰν ἀποκορητικὴν νύχτα καὶ γραμμένο μὲ τὴν προσπάθεια νὰ δείξει πὺς ἂν τὸ σῶμα κυλιέται στὸ βοῦρκο, ἡ ψυχὴ δύναται νὰ φτερουγίσει λεύτερη καὶ ποθεῖνὰ στὸν οὐρανό. Τὸ δεύτερο, δρᾶμα τρίπρακτο μ' ἀρκετὴ δυστυχῶς φλυαρία, μὲ κάποια εὐτυχῶς σκηρικὴ δρᾶση, ἀλλὰ μὲ καθαρεύουσα πού δὲ διζηρολογεῖται μὲ κανένα τρόπο. Ἡ ἐξήγησι τάχα πὺς γράφτηκε ἐπιτηδὲς ἐπειδὴ τὸ δρᾶμα ἐστὺλιγεται σ' ἀριστοκρατικὴ τάξη καὶ σὲ σαλόνι, μοιάζει μὲ μιὰν ἄλλη κοντοθορία μερικῶν πού ἐπιμένουνε καλὰ καὶ σώνει πὺς ἡ Μιχτὴ γλώσσα στέζεται... τὸ γιοφύρι πού φέρνει στὴ δημοτικὴ.

Τέλος στὸ πέμπτο κατὰ σειρά Σαββατόβραδο τοῦ «Πυρσού» — 28 τοῦ Ὀκτώβρη — ἔγινε στὸ λογοτεχνικὸ κοινὸ ἡ ἐπίσημη ἐμφάνισι τῶν Νέων ποιητῶν πού ὡς τὰ σήμερα μένανε γιὰ τοὺς περισσότερους ἀγνωστοὶ κυνηγημένοι ἀπὸ τὴν ἀστικὴ ἀντίληψι τῆς κοινωνίας γιὰ τὴν Τέχνη — ν' ἀνεβάξει δηλ. στὸν ἔρδομα οὐρανὸ μονάχα κείνους πού κρατᾶνε κάποια φέριμα.

Ἡ συγκίνηση καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς ἐκλεκτῆς συγκέντρωσης, μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀβίαστα πὺς τόνοσε τοὺς ἀγνοὺς νεώτερους ἐργάτες καὶ τοὺς εἰζῶσε τὴν πεποιθήση γιὰ τὸ ἔργο πού καταπιαστήκανε, λυτρωμένοι ἀπὸ κάθε ὑστεροβουλία καὶ συμπέρο. Περισσότερο δὲ ἀπ' ὅλα ὁ πρόλογος τοῦ Ρήγα Γκόλφη, πού ἔγινε πρὶν ἀπ' τὸ διάβασμα, ἔδωσε τὸ ἠθικὸ ἐκεῖνο κέντρισμα πού χρειάζεται σὲ κάθε μουνδιασμένη ψυχὴ γιὰ νὰ μπορέσει ν' ἀπλώσει τὰ φτεροῦγιά της μακρότερα, στὸν ἥλιο καὶ στὸ φῶς.

Ἔτσι βουρκαμένοι ἀπὸ συγκίνηση, ἀπλοὶ στὴν ἐμφάνισι τους ἀπαγγεῖλανε τραγούδια τους κείνο τὸ Σαββατόβραδο οἱ Κωστῆς Βελμύρας, Ἰωσήφ Ραφτόπουλος, Γιάννης Στογιάννης, Φῶτος Γιούφλλης καὶ Πάνος Ταγκόπουλος.

Ἀπ' τὰ τραγούδια πού ἀπαγγελλήκανε δημοσιεύονται δύο τρία στὸ σημερινὸ τεῦχος καὶ θὰ ἐξακολουθήσουνε καὶ στὸ ἐρχόμενο μέχρις ὅτου

δημοσιευτοῦνε ὅλα ὅσα δὲ βρίσκονται φανερωμένα σὲ κανένα βιβλίον ἢ περιοδικὸ καὶ ἀπὸ τᾶλλα ἔργα θὰ τυπωθοῦνε ἀργότερα ἢ «Ζωὴ χωρὶς ζοῆ» τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου κ' ἕνα-δύο ἀκόμη κομμάτια ἀπὸ τὴν «Τασομίνα» τοῦ Φιλήντα. Ἡ διάλεξι τοῦ Δ. Ταγκόπουλου πού ἔπρεπε φυσικὰ ν' ἀρχίσει ἀπὸ τὸ σημερινὸ τεῦχος, ἔμεινε γιὰ τὸ ἐρχόμενο καὶ τοῦτο γιὰ νὰ μὴν κόψει τὴ συνέχισι τὸ τέλειωσι τοῦ πρώτου τόμου.

Τὰ Σαββατόβραδα τοῦ «Πυρσού» θὰ συνεχιστοῦνε καὶ αὐτὸ τὸ μῆνα στὴν ἴδια σάλα καὶ στίς 7 τὸ ἀπομειήμερο ἀκριβῶς.

Οἱ Νεοὶ Ποιητές. — Δημοσιεύουμε παρακάτω τὴν εἰσαγωγὴ πού ἔκανε ὁ Ρήγας Γκόλφη στὸ Σαββατόβραδο τῶν Νέων :

«Ἀπόψε, τὰ Σαββατόβραδα θὰ τὰ τμήσουνε νέοι ποιητές, πού ὅσο καὶ ἂν εἶναι τὰ ὀνόματά τους ἀγνωστὰ στὸ λεγόμενο ἐπίσημο φιλολογικὸ κόσμον, φέρουν ὅμως ὅλα τὰ στοιχεῖα μιᾶς ποιητικῆς δυνάμης πού μιὰ μέρα μὲ τὴν ἐξέλιξι θὰ τοὺς λαμπρύνῃ. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ τονίσῃ κανεὶς εἶναι ἡ χαρὰ πού αἰσθάνεται, σὰ βλέπει νέα παιδιὰ νὰ παρουσιάσουν τέτοια ὀριμότητα στὴν ἐκδήλωσι τῆς τέχνης τους, τόσο στὴν ψυχικὴ, τὴν ἐσωτερικὴ τῆς ὑπόστασι, ὅσο καὶ στὴν ἐξωτερικὴ μορφή, στὸ στίχο, πού εἶναι τὸ θάμα, τὸ ἄλφα καὶ τὸ μέγα τῆς Ποιητικῆς. Ἔτσι ἡ φιλολογικὴ μας ζοῆ, τώρα τελευταία, πλουτίζεται μὲ νέους ἀξιους ἱεροφάντες της, πού ἔχουν καλὰ ποῖο εἶναι τὸ φῶς πού ἀκολουθοῦν καὶ γνωρίζουνε σὲ ποιά βήματα νὰ πατήσουνε, γιὰ νὰ χαράξουν περὶ πέρα τὸ δρόμο, τὸν τρανὸ καὶ τὸν καινούριο, πού ἡ ποίησι μας ὀρεγεται νὰ τραβήξῃ. Ὅταν κανεὶς εἶναι γιὰ νὰ παινήσῃ τοὺς νεώτερους, τότε βλέπει, πὺς τὸ ἀγνωστο μέλλο, πού παρουσιάζεται μπροστὰ σαρωμένο μὲ τίς καλύτερες ἐλπίδες πού ἔχουνε βίωσι τὴ δική τους ὡς τὰ σήμερα δουλειὰ, καὶ τὴν πίστη τους στὴν ἴσισι, τὴν ἀληθινὴ γλωσσικὴ καὶ τὴ γνήσια ποιητικὴ παράδοσι, πού ἀνοίξαγε στὰ μάτια τους μεγάλα καὶ ἀψηλά παραδείγματα, σὰν τὰ παραδείγματα ἐνὸς Ψυχάρη καὶ ἐνὸς Παλαμά». **Ρήγας Γκόλφη**

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ. — Στὰ τελευταία τεύχη τῆς «Revue des Etudes Grecques» φανερώθηκε μιὰ γλωσσικὴ συζήτησι τοῦ Ψυχάρη μὲ τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βηρυττός, κ. Ρόζενβαλ. Ὁ τελευταῖος εἶχε ἐκδώσει βιβλίον γιὰ τίς Τούρκικες λέξεις πού περάσανε στὴ Ρωμέτικη γλώσσα καὶ ὁ Ψυχάρης ἀντέταξε μερικὲς γνώμες τοῦ βιβλίου, στηριζόμενος πάνω στὰ θέματα πού τόσο καλὰ κατέχει, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τίς γλωσσολογικὲς μελέτες του καὶ τ' ἀλάθευτα «Ρόδα καὶ Μήλα». Ὡς τόσο ὁ κ. Ρόζενβαλ, ὑπεραμυνόμενος τοῦ σχετικοῦ βιβλίου του, ἔδειξε μιὰ τέλειαν γνώση τῆς Ρωμέτικῆς γλώσσας πού τὸν τιμᾷ ξεχωριστὰ μὰ πού τιμᾷ καὶ τὴ δικιά μας γλώσσα, μιὰ καὶ καταπιάνονται μ' αὐτὴ τέτοιοι σοφοὶ ἐπιστήμονες.

— Ὁ Ροντέν πέθανε. Στὸ ἐρχόμενο τεῦχος θὰ γράψῃ πλατεῖα ὁ δικός μας γλύπτης Νίκος Στεργίου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— Τὸ σημερινὸ τεύχος τοῦ «Πυρσοῦ» εἶναι τὸ τελευταῖο τῆς πρώτης εξαμηνίας του. Ἡ σημερινὴ πρόοδος ποὺ φανερώθηκε στὶς σελίδες του κ' ἡ προσοχὴ ποὺ δείξαμε οἱ Νέοι στὴν ἐξέλιξί του μᾶς δίνει τὸ θάρρος νὰ ἐξακολουθήσουμε τὸ δύσκολο αὐτὸ ἔργο μετὰ τὴν ἐλπίδα πὸς θὰ χωράει ἀργότερα κὶ ἐδῶ μιὰ πλατύτερη ἔννοια τῆς Τέχνης καὶ μιὰ καλύτερη ὑποστήριξη τοῦ φιλολογικοῦ Περιοδικοῦ.

Ἔτσι τὸ ἐρχόμενο τεύχος τοῦ «Πυρσοῦ» θὰ κυκλοφορήσῃ τὴν πρώτη τοῦ Γενάρου, καὶ τοῦτο γιὰ νὰ βαδίζει τὸ ἑξαμῆνο τοῦ Περιοδικοῦ σύμφωνα μετὰ τὸ ἑξαμῆνο τοῦ χρόνου. Ἀπ' τὴ μικρὴ αὐτὴ ἀλλαγὴ δὲν ἔχουμε νὰ ζημιωθοῦμε τίποτα οἱ συντρομητὲς μιὰ κ' ἡ συντρομὴ ὑπολογίζεται σὲ τεύχη κὶ ὄχι σὲ μῆνες.

— Σημειώνουμε δὴ τοὺς τίτλους τῶν τραγουδιῶν ποὺ ἀπαγγέλλανε οἱ Νέοι Ποιητὲς στὸ Πέμπτο Σαββατόβραδο τοῦ «Πυρσοῦ». Ὁ Κωστής Βελμύρας ἀπάγγελε δύο τραγούδια του δημοσιευμένα στὸν «Πυρσο» — «Πηγὴ καὶ Δόξα» — καὶ τ' ἀνέκδοτα «Μὴ θρηνᾷς», «Στὸ παραθύρι», «Σιδερὴ» καὶ «Εἰρήνη». Ὁ Ἰωσήφ Ραφτόπουλος τὸ σημερινὸ ποίημα «Ἄνοιξη», τὸ «Συμπόσιο» δημοσιευμένο στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1916 — ἀριθ. 602 — καὶ τὰ δημοσιευμένα «Στὸν κάμπο ἀλάργα» καὶ τὸ «Πουλί». Ὁ Γιάννης Στογιάννης τὸ «Καλύβι» δημοσιευμένο στὸ 4ο τεύχος τοῦ «Πυρσοῦ», τὴ «Θάμνηση» καὶ «Ζωή», τυπωμένα στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1915 — ἀριθ. 569 — καὶ τ' ἀδημοσίευτα «Σκλάβοι» καὶ «Γλυζόαιμη». Ὁ Φῶτος Γιοφύλλης τὸ «Ἰστερο Μπουγαρίνι» καὶ τὸν «Ξεπεσμό» ἀπὸ τὸ βιβλίον του «Ἀρχοντικά», τὰ «Κόκκινα Φύλλα» ἀπὸ τὰ «Συνθέματα», τὶς «Ἀνορθογραφίες» ἀπὸ τὶς «Καινούργιες Τερτσίνες» καὶ τ' ἀδημοσίευτο σονέττο «Μετάνοια». Κὶ ὁ Πάνος Ταγκόπουλος τὸ σημερινὸ ποίημα «Στὸ κίβωτο», τὸ «Ταξιδάκι» καὶ «Πρὶν πεθῶν» ἀπ' τὶς «Δροσοσταλίδες», τὸ «Σὰν τὴ θάλασσα» καὶ «Στὸ Πηγάδι», τυπωμένα στὸ πρῶτο φύλλον τοῦ «Λογοτέχνη», καὶ τὸ «Φῶς μετὰ τὸ φῶς» δημοσιευμένο στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1917 — ἀριθ. 608.

— Οἱ «Ἀγάτες» τοῦ Καρθαίου ποὺ ὁμορφαίνανε πέντε συνεχῆ τεύχη τοῦ «Πυρσοῦ» τελειώσανε μετὰ τὸ σημερινὸ φύλλον. Κὶ ἡ λύπη μας γιὰ τὸ τέλοςμα εἶναι ἀφραστὴ, γιὰτὶ ὁ καλὸς τεχνίτης βρίσκεται κάπου μακριὰ ὥστε νὰ μὴν μπορεῖ νὰ μᾶς στείλῃ νέα συνεργασία.

Ὡς τόσο, ἀναθυμώμενοι τὶς «Ἀγάτες» δὲ διατάσσουμε νὰ σημειώσοιμε πὸς κὶ αὐτὲς γοήγορα θὰ πάρουνε τὴ θέσιν τους στὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, καθὼς τὴν πήραν ἡ ἀσύγκριτη μετάφραση τῆς Μπαλλάντας τοῦ Οὐάιλντ καὶ τὰ χαριτωμένα «Φιλήματα» ποὺ φανήσανε στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1915, ἀριθ. 547.

— Ἀπ' τὴν ἕξην κίνηση θὰ πέρνουμε μόνο ἐκεῖνα ποὺ ἐνδιαφέρουνε τὴν Ἑλληνικὴ Φιλολογία.

— Σ' ἐν' ἀπὸ τὰ Σαββατόβραδα τοῦ Νοέβρη θὰ μιλήσῃ ὁ Ρήγας Γκόλφης μετὰ θέμα τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυζάρη.

— Ἡ πρώτη κὶ ἡ δευτέρη σελίδα τοῦ «Πυρσοῦ», μετὰ τοὺς συνεργάτες καὶ τὸ γελοιογραφικὸ σάτιον τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου, εἶναι κανονικὴ ἔτσι ὥστε νὰναι ἐξέχωρη ἀπ' τὸ σημερινὸ φύλλον. Κὶ αὐτὸ γίνηκε γιὰ ὅσους θὰ δέσουνε τὸν πρῶτον τόμον τοῦ «Πυρσοῦ» ὁπότε ἡ διπλὴ αὐτὴ σελίδα πρέπει νὰ πάρῃ τὴ θέσιν της στὸ πρῶτον τεύχος, πρὶν ἀπ' τὸ σονέττο τοῦ Κουκουλά.

— Τὰ γραφεῖα τοῦ «Πυρσοῦ» μεταφεροθήκαν στὴν ὁδὸν Ἀσκληπιοῦ 7, στὸ οἰκίωμα τῆς Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας Καλαϊτζάκη. Ἐκεῖ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς στέλνουνται τὰ γράμματα, οἱ συντρομὲς κτλ. κ' ἐκεῖ ὅσοι θέλουνε θὰ μᾶς βρίσκουνε 10—12 τὸ πρῶτον καὶ 4—6 τὸ ἀπομεινόμερον.

Σὲ λίγες μέρες θὰ δοθῇ στὰ Βιβλιοπωλεῖα ὁ πρῶτος τόμος τοῦ «Πυρσοῦ». Θάναι χρυσοδεμένος καὶ σὲ λευκὸ χαρτί, καὶ θὰ πουλιέται ὁ καθένας πέντε δραχμῆς.

— Περαιομένα τεύχη τοῦ «Πυρσοῦ» βρίσκουνται στὰ Γραφεῖα μας, ὁδὸς Ἀσκληπιοῦ 7, στὸ Ἀκαδημαϊκὸ Βιβλιοπωλεῖον, Ἀκαδημίας 53 καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖον Γ. Βασιλείου, Σταδίου 42.

— Στὸν Πειραιᾶ βρίσκεται στὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἠλιάδης καὶ Σόμα ἔναμι τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου καὶ Δ. Σκλιᾶ, ὁδὸς Γεωργίου τοῦ Α'.

— Ὁ «Πυρσο» ἀνταλλάσσεται μόνον μετὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ καὶ κρίνεται κάθε λογοτεχνικὸ βιβλίον, ποὺ θάνα τοῦ στείλει σὲ δύο ἀντίτυπα.

— Δωρεᾶν δὲ στέλλεται σὲ κανένα.

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ. — Ἀπ' τὰ μέσα τοῦ Νοέβρη ὁ κ. Φιλήντας θὰ δροχίσει ἐπιστημονικὰ μαθήματα γλωσσολογίας στὴν αἴθουσα τοῦ «Πυρσοῦ», (Ἀσκληπιοῦ 7). Θὰ διδάσκει: γενικὲς ἀρχὲς γλωσσολογίας, ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τὴν προσημειωτικὴν ἐποχὴ ὡς τὰ σήμερον, συγκριτικὴ γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαίας μεσαιωνικῆς καὶ νεώτερης, ἔτυμολογία Ἑλληνικῆς, Δημοτικῆς γλώσσας (τὰ ἰδιώματα καὶ τὴν κοινὴν) καὶ τί δρόμον πρέπει ν' ἀκολουθεῖ ἡ νέα γραφτὴ μας γλώσσα.

Τὰ μαθήματα θὰ γίνονται κάθε Πέμπτη βράδον 7—8. Ὅποιος θέλει νὰ τὰ παρακολουθήσῃ ἄς ἀποταθεῖ γιὰ τὶς λεπτομέρειες στὸ διεθυντήριον τοῦ «Πυρσοῦ» ἢ στὸν ἴδιον τὸν κ. Φιλήνταν.

Παρακαλοῦμε ὅσους μᾶς στείλανε συνεργασία νὰ μᾶς γνωρίζουνε τ' ἀληθινὸν τοῦς ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνση γιὰ νὰ τοὺς γράψωμε σχετικῶς.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Ἡ ἐκρίζωσις τῆς πατάτας

Ἐπιτρέπεται ἀπὸ σήμερον 11 τρέχοντος ἡ ἐκρίζωσις τῆς πατάτας τῆς περιφέρειας Πατησίων καὶ παραγγέλλονται οἱ παραγωγοὶ νὰ προβαίνουν εἰς τὴν ἐκρίζωσιν ταύτης κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ἐργολάβων τοῦ Δημοσίου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Διὰ τὰ περιόδευματα τῆς κριθῆς

Ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν τὴν 15ην τρέχοντος μηνός, ἡ περισυλλογὴ καὶ συγκέντρωσις τῶν περισσευμάτων κριθῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς. Οἱ ὅροι τῆς δημοπρασίας εἶνε κατατεθειμένοι ἐν τῷ Ζωοτεχνικῷ τμήματι τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑπουργείου, ἐνθα οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσι γνῶσιν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς δημοπρασίας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Διὰ τὴν προμήθειαν τῆς Σαφίδος

Τὸ Ὑπουργεῖον δέχεται προσφοράς διὰ τὴν προμήθειαν σταιφίδος ἐφετηνῆς ἐσοδείας ἐν καλῇ καταστάσει διατελούσης διὰ τὴν διατροφήν τῶν ζῴων, παραδοτέαν εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς.

Αἱ προσφοραὶ (οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 100000 ὀκάδων) ὡς ἐπίσης τὰ δείγματα καὶ αἱ τιμαὶ δέον νὰ κατατεθῶσιν εἰς τὸ τμήμα Ζωοτροφικῶν προϊόντων τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργείου, μέχρι τῆς 16 τρέχοντος.

Ἡ διανομὴ τοῦ ἔλαιου

Ἱστορηθέντος ὅτι μέγα μέρος τοῦ ἐπιταχθέντος ἐλαίου δὲν ἦτο βρώσιμον διετάχθη ἡ διακοπὴ πάσης διανομῆς τούτου.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Ἐπισιτισμοῦ)

“ΝΕΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ,, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗ

7-ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ-7

Σ' αὐτῇ καταρτίζονται ἄριστοι λογισταὶ σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα καὶ μὲ λίγα ἔξοδα.

—> ————— <—
Καλλιτεχνικὸ Τυπογραφεῖο “Τὸ Κράτος,, Ἀριστείδη 1.- Ἀθήνα